

SLOVENSKI NAROD.

„Slovenski Narod“ velja:

v Ljubljani na dom dostavljen:
celo leto K 24—
pol leta 12—
četrt leta 6—
na mesec 2—

v upravnštvu prejemaj:
celo leto K 22—
pol leta 11—
četrt leta 5:50
na mesec 1:90

Dopisi naj se frankirajo. Rokopisi se ne vračajo.
Uredništvo: Knaflova ulica št. 5 (v pritličju levo), telefon št. 34.

Izključno vsek dan svezor izvenredni nedelje in praznika.

Inserati veljajo: petstopenjska peti vrsta za enkrat po 14 vin., za dvakrat po 12 vin., za trikrat ali večkrat po 10 vin. Pri večjih insercijah po dogovoru. Upravnštvu naj se pošiljajo naročnine, reklamacije, inserati itd. to je administrativne stvari.

Posamezna številka velja 10 vinarjev.

Na pismena naročila brez istodobne vpostavitve naročnine se ne ozira.

„Narodna tiskarna“ telefon št. 85.

„Slovenski Narod“ velja po pošti:

za Avstro-Ogrsko:
celo leto K 25—
pol leta 13—
četrt leta 6:50
na mesec 2:30

za Nemčijo:
celo leto K 28—
za Ameriko in vse druge dežele:
celo leto K 30—

Vprašanjem glede inseratov se naj priloži za odgovor dopisnica ali znakna.
Upravnštvu: Knaflova ulica št. 5 (spodaj, dvorišče levo), telefon št. 85

Elsnerjeva gonja proti slovenskemu jeziku.

Interpelacija poslanca dr. Ravniharja in tovarišev do njega ekscelence gospoda pravosodnega ministra v seji poslanske zbornice dne 19. vinotoka 1911.

Glasom danes nam došlega časniškega poročila je predsednik c. kr. deželnega sodišča v Ljubljani, dvorni svetnik Adolf Elsner, na uradništvo deželno sodnega okoliša haje izdal ukaz, ki slovom njega nemščino proglašata zakoniti notranji uradni jezik ter naroča uradništvu, da se v poslovnem obveščanju med saboj poslužuje samo tega jezika.

Po tem »ukazu« se smejo torej uradniki in drugi sodni uslužbeni, kakor hitro prestopijo prag sodnega poslopija in se razgovarjajo o sodnih opravilih, med seboj posluževati izključno le nemškega in nobenega drugega jezika.

Ker pa naša zakonodaja ne pozna niti notranjega uradnega jezika, še manjše torej določa, da mora ta jezik biti nemščina, in ima torej raba tega jezika v notranjem uradnem poslovanju prav labilno oporo samo v neki navadi, ki je protizakonita in je v protislovju z državnimi osnovnimi zakoni, tedaj je jasno, da se prikazuje navedeni ukaz deželno sodnega predsednika v Ljubljani samo kot političen od nemškega Volksrata narekovani čin. To pa je obojati tembolj, ker šteje okoliš ljubljanskega deželnega sodišča poleg 327.000 Slovencev samo 8800 Nemcev.

Usojamo se torej vprašati Vašo ekscelenco:

1. Je-li Vaši ekscelenci znano o tem ukazu c. kr. deželnega sodišča v Ljubljani?

2. Ako je znano, je-li Vaša ekscelencia pripravljena, da se od predsednika c. kr. dež. sodišča v Ljubljani izdani, takozvani notranji uradni jezik zadevajoči ukaz umakne in prekliče?

3. Je-li Vaša ekscelencia pripravljena, naročiti predsedniku c. kr. dež. sodišča v Ljubljani, da se v prihodnje vzdrži takih in podobnih političnih enunciacij?

Dunaj, 19. vinotoka 1911.

Dr. Al. Rašin, dr. Šubrt, Čech, Kratochvil, Franta, dr. Koerner, dr. Funk, Maštálka, ing. Neumann,

Hráský, dr. Ravnihar, dr. Gregorin, dr. Vukotić, Mandić, Tobolka, dr. Lukavský.

Interpelacija poslanca dr. Ravniharja in tovarišev do njega ekscelence gospoda pravosodnega ministra v seji poslanske zbornice 24. vinotoka 1911.

V seji poslanske zbornice dne 19. t. m. so podpisani poslanci vložili na Vašo ekscelenco interpelacijo za stran ukaza predsednika c. kr. deželnega sodišča v Ljubljani na uradništvo deželno sodnega okoliša glede rabe nemščine kot uradnega in poslovnega jezika.

Imenovani gospod predsednik deželnega sodišča ljubljanskega je pa sedaj izdal nov ukaz na avskultante, pravne praktike in odvetniške kandidate, ki so v sodni praksi. Ta ukaz naravnost izzivlja to interpelacijo.

Navedeni ukaz obvezuje avskultante, pravne praktike in odvetniške kandidate, da se morajo v uradu posluževati izključno le nemščine.

Med drugim stoji glasom nekega časniškega poročila v navedenem ukazu: »Prišlo mi je na uho, da se sodni uradniki v obveščanju medseboj, ob medsebojnem predstavljanju in ob drugih prilikah poslužujejo poleg nemščine tudi slovenskine. To moram najodločneje grajati, ker je protipostavno in stoji v protislovju z uradnim jezikom, ki je izključno nemški. Ukazujem strogo, da se vsi avskultanti, pravni praktiki in odvetniški kandidati, ki so v sodni praksi, ob predstavljanju in ob drugih prilikah poslužujejo le nemščine, ki je izključno uradni jezik.

Podpisani interpellanti se usojajo glede protizakonitosti tega ukaza sklicevati na utemeljevanje interpelacije od 19. t. m. Prisiljeni pa so poudariti, da se je vsled obeh izdanih ukazov slovenskega prebivalstva, ki smatra obe politični enunciaciji deželno sodnega predsednika za direktno in vedoma povzročeno žalitev svojega narodnega čuvstva, politično veliko razburjenje. Ta ukaza sta slovensko prebivalstvo poučila, da v novem deželno sodnem predsedniku ni dobilo pričakovane objektivne sodnika, ampak da mu je bil z njim usiljen političen nasprotnik. Ukaza sta torej sposobna, v pretežni večini okoliš deželnega sodišča

ljubljanskega podrejenega prebivalstva (327.000 Slovencev, 8800 Nemcev) izpodkopati zaupanje v objektivnost sodišča, kar gotovo ne leži v interesih dobre in nepristranske justične uprave. Lahko pa trdimo, da si je gospod predsednik sam bil svest nezakonitosti svojih fermanov, ker je smatral za dobro, proglasiti jih za strogo zaupne. Veljaven zakon za svojo izvršitev in svoje izpolnjevanje ne potrebuje nobene zaupnosti in tajnosti.

Na kak način se hoče sedaj prakticirati, naj kažejo nekateri primeri.

Odvetniški kandidat dr. Ravnik, ki je v sodni praksi, je doma na dopustu obolel. O tem je obvestil s slovensko pisano vlogo predsedništvo deželnega sodišča. To mu je pa v vlogo vrnilo, češ da je notranji uradni jezik nemški. Na to je dr. Ravnik vposlal predsedništvu od nemškega zdravstva izdano nemški pisano spričevalo brez druge vloge. Tudi to spričevalo mu je predsedništvo vrnilo z izrecno zahtevo, da mora odvetniški kandidat poslati brezpogojno lastnoročno nemški pisano vlogo.

Drugi slučaj zadeva odvetniškega kandidata Lotriča. Le ta je pri svoji mizi opravljal svoje delo. Pristopi nemški odvetniški koneipijent ter vpraša Lotriča za neke spise. Lotrič mu odgovori slovenski. Dotični koneipijent ga zatoži pri sodnem predstojniku ljubljanskega okrajnega sodišča, dež. sod. svetniku Henriku Šturmu, ki na to Lotriču vpiše nemškega koneipijenta z osornim glasom zaukaže, da mora v uradu govoriti nemški, kajti: »Sonst werde ich einen ganz kurzen Prozess mit ihnen machen.«

Vsled tega se usojamo vprašati Vašo ekscelenco:

1. So-li Vaši ekscelenci znani ti dogodki?

2. Ako ne, je-li Vaša ekscelencia pripravljena, pustiti se poučiti o dogodkih, dalje ukreniti, da se imenovani ukaza umakne in prekliče in končno predsedniku deželnega sodišča naročiti, naj v prihodnje v uradu ne uganja nobene politike?

Dunaj, 24. vinotoka 1911.

Dr. Ravnihar, dr. Rybař, dr. Gregorin, Mandić, Biankini, dr. Baljak, dr. Vukotić, dr. Formanek, dr. Kramar, dr. Fiedler, dr. Pacák, dr. Al. Rašin, Hráský, Franta, Kratochvil, Čech, dr. Koerner, dr. Funk, Maštálka, ing. Neumann, dr. Lukavský, dr. Šubrt, Tobolka.

Državni zbor.

(Afera Elsner. Konec prvega brana o italijanski fakulteti. Predlogi o dalmatinskih železnihah soglasno sprejeti. Parlamentarni položaj.)

Dunaj, 25. oktobra.

Slovenci moramo današnjo sejo obrniti ter konec dati na začetek. Ljubljanski poslanci dr. Ravnihar je s svojim vprašanjem na predsednika glede Elsnerjeve afere postavil našo slovensko mizerijo namah v ospredje parlamentarnih dogodkov, obdan od neobičajno velikega števila poslancev je označeval v jako posrečenih besedah protizakonito postopanje ljubljanskega deželno sodnega predsednika, ki sam krši zakon, potem pa dolži svoje uradnike krivoprizečnosti! Ravniharjeve besede so zadevale v živo in vzbudile viharje gorenja. »Niti en dan ne smejo več ostati razmere, kakršne je po nalogu nemškega Volksrata uvedel g. Elsner«, tako se glasi parlamentarni ultimatum, ki ga je danes izgovoril ob velikanskem pritrdjanju Čehov, Hrvatov, Srbov, Poljakov in Rusinov dr. Ravnihar. Tudi ob pritrdjanju slovenskih naprednih poslancev — naši klerikali pa so molčali. Se več. Popoldne je bilo splošno znano, da namerava posl. dr. Ravnihar spraviti Elsnerjevo afero pred parlamentarni forum v obliki vprašanja; zato slovenski poslanci po glasovanju o dalmatinskih železnihah niso zapustili dvorane, temveč so se zbirali okoli Ravniharja. V tem trenutku sta dr. Šusteršič in dr. Krek zapustila zbornico. Drugi klerikali so sicer ostali, toda videti je bilo, kako neblago se počutijo obdani od ogorčenih tovarišev, kateri si niso bili na nejasnem, da sta v oseh dr. Šusteršič in dr. Krek odšla iz dvorane glavna krivca te afere, ki razkriva vso mizerijo slovenskega življenja, nad katerim bdiijo klerikali voditelji. Z dovoljenjem vladujoče klerikalne stranke se je vsedel Elsner na Levičnikovo mesto. Trenz na Kavčičevo, v soglasju s S. L. S. so nam poslali Luschana, po njeni krivdi imamo Luschana. Elsnerjev ukaz je le karakterističen pojav onega infernalnega sovraštva proti slovenskemu naprednemu sodniku, ki je zvezalo dr. Šusteršiča z dr. Egerjem, da skupaj sčitita ljubljence Volksrata . . . Slovencevo molčanje,

dr. Šusteršičeva absenca — je li še potreba več besedi?

Tega, kar je danes razburilo tako hladne in prevdarne može, kakor so politjski poslanci in Mladočehi — da o ostalih ne govorim — slovenski voditelji niti poslušati niso hoteli. V strasti strankarskega proti lastnemu bratu naperjenega sovraštva zginja vsak čut narodnega mišljenja. Bolj kakor radi Elsnerjeve afere nas obžalujejo slovenski poslanci radi delegacije, ki zastopa na Dunaju slovensko ljudstvo. Baš danes pa se je tudi pokazalo koliko simpatij vživja naš napredni poslanec zlasti v čeških krogih, ki so dejansko dokumentirali, da hočemo naše težnje vedno in uspešno podpirati. G. Elsner se naj ne moti, današnji prizori niso bili le parlamentarni efekt, ki bi ostal brez dejanskih posledic. Elsnerjevo drevo ne bo raslo do nebes — to pomirjevalno zatrdilo si smemo zapisati.

V naslednjem podajemo dr. Ravniharjeva izvajanja po stenografičnem zapisniku (na kar opozarjamo g. državnega pravdnika).

Dr. Ravnihar o aferi Elsner.

Dr. Ravnihar izvaja: »Gospoda, razmere v okrožju graškega nadso-dišča so za nas Slovence vedno žalostnejše. Na čelo ljubljanskega dež. in novomeškega okrajnega sodišča so nam vrnili nemške nacionalce (čujte, čujte!) in baš nam groze namestiti v Ljubljani še enega nemško-nacionalnega višjesodnega svetnika na mesto, ki je bilo dosedaj slovenska posest. (Čujte, škandal!) Tozadevno sem že v juliju interpeliral justičnega ministra, toda odgovora ni bilo. (Klic! Kje je justični minister? Ne upa si odgovoriti!)

Toda prišlo je še hujše. »Slov. Narod« je razkril 19. t. m. nov napad na pravice slovenskega naroda in jezika s poročilom, da je izdal ljubljanski dež. sodni predsednik Elsner svojim uradnikom tajni ukaz o rabi nemškega kot uradnega jezika. (Čujte, čujte!) Jaz sem takoj podal na justičnega ministra naslednjo interpelacijo: (Govornik čita interpelacijo, ki jo priobčujemo ha drugem mestu. Posamezne navedbe spremljajo slovenski poslanci z ogorčenimi klici.) Toda justični minister tudi na to interpelacijo ni odgovoril. Pač pa je odgovoril nanjo g. Elsner s tem, da je izdal nov ukaz ki je še hujši od prvega, še bolj zakonolo-

LISTEK.

Mladost.

Sedel sem na Rožniku, tam pod verando, in sem gledal na vrhniško stran. Lepo jutro je bilo, tako čisto in jasno, da sem razločil v daljavi belo grlico, Sveto Trojico. Tam je bila moja mladost.

Grenko mi je bilo pri sreu — kakor da bi gledal v obraz človeku, ki mi je bil nekdanj ljub in drag in ki mi je zdaj čisto tuj. Vsa dolina, prav do vrhniških hribov, se mi je zdela kakor rakev. Tam spi človek, ki se nikoli več ne bo vzdramil. Zatisnjene so oči, ali trepalnice so tako tenke, da gleda skoz nje. Očitajoč je njegov pogled.

»Kod si hodil? Kje je pot, ki so jo žareč in koprneč gledale te oči? Kam so se izlile, kje so utonile vse lepe sanje, kod so se razbegle visoke misli?«

Iz žalosti me je vzdramil korak na pesku. Prišel je postaven mož, spodobno oblečen, nekoliko rejen; obleka in zlata verižica na belem telovniku, rdeča lica, vesele oči — vse na njem je razodevalo, da je popolnoma zadovoljen sam seboj in s svetom. Slamnik je držal v roki in si je otiral z robcem potno čelo. Pozdravil me je z

odkritosrčnim, skoraj otroškim veseljem in takrat sem ga spoznal.

Mojih let je bil, tovariš moje mladosti, ali po hoji, po glasu in obrazu mlajši od mene. Ko sva se pozdravila, je prisedel, ogledoval me je dolgo in natanko, nazadnje pa se je zasmel s svojim zvonkim in prijetnim glasom.

»Ni ti prav, da sem prisedel — oko te razodeva! Še z jezikom ne znaš lagati, pa bi z očesom? In tudi vem, zakaj ti ni prav! Toliko vem jaz; ti pa vеди, da mi delaš krivico! — Ko sem prišel, si gledal zamaknjen tja doli na vrhniško stran in tako bled si bil, da sem se prestrašil. V tistem samem trenutku sem bral vse tvoje misli, kakor da si jih bil na papir zapisal . . . Rekel si v svojem sreu: tam se je začel križev pot — čemu, kakšen je sad in konec? . . . Stopil sem prde, spoznal si me in v tistem hipu si me sovražil kakor še nikogar v življenju. Rekel si nadalje v svojem sreu: to je človek, ki je vedoma, s smelo roko ubil svojo mladost; storil je greh zoper svetega Duha — in glej ga, mladoga, zdravega, zadovoljnega s seboj in s svetom! Dem Einen die Perle, dem Andern die Truhe — a biser dobi ubijalec! . . . Take in podobne so bile tvoje misli. — Tudi jaz sem pred nekaj leti stal na hribu in sem gledal na gorenjsko stran, tja, kjer je bila moja mladost. Smelo sem ji pogledal v lice in sem jo ubil. — Ko sem stal na hribu, so bile tudi mo-

je misli prav take, kakor tvoje; samo da si ti glavo sklonil, jaz pa sem jo povzdignil. Vprašalo me je z belih gor, od gorenjskih strani: Kod si hodil? Kje je pot, ki so jo žareč in koprneč gledale tvoje mlade oči? — Jaz pa sem gledal naravnost in sem naravnost odgovarjal: Po tistih klancih se plazi jetičen asket s trepetajočimi koleno, usahljeni lici in udrtimi očmi. Jaz sem ubil svojo mladost, on pa je ubil svoje življenje! . . . Ze paglavci se posmehujejo tistim idealom mladosti, ki so tako svetli in visoki na papirju. Besede, besede, besede — je rekel Hamlet. Po mojih žilah pa se ne pretakajo pisane besede, temveč živa kri . . . Glej, nevesto imam, jutri ti jo pokažem. Tebe bi poslušala verno, kakor bere človek gladke verze; mene pa ljubi z očmi in z ustnicami in s telesom. Ali veš, kaj se to pravi? Jaz živim v življenju, ti živiš na papirju . . . Ne poslušaj mladosti, nbi jo! Drugače bo stala za teboj kakor sitna guvernantka, ki jo je bilo življenje opeharilo za ljubezen, pa se tolaži z nemško liriko in z ideali . . . Zadovoljen človek je pravičen pred bogom in pred ljudmi. Kateri so tvoji sodniki? Zdrava kri, rdeča lica in jasne oči! Ali poznaš tisti dovtip o kravi, ki ni dajala mleka, zato ker je živela od same štiriperesne detelje? Neslan dovtip je, ali modrost je v njem . . . Siromak je shujšal, ker se je bil preobjedel ide-

alov, zdi se mu, da je velik mučenec, apostol morda, pa ne pomisli, da je ukradel življenju celega človeka. In namesto da bi tako pomislil, gleda z zaničevanjem in sovraštvom na ljudi, ki z ravnim korakom, ponosni in zdravi, prepevaje in vriskaje hodijo po široki cesarski cesti življenja . . . Kadar sem se spomnil na svetopisemsko zgodbo o zlatem teletu, so mi bili vselej ljubši tisti prešerni plesalci, nego pa Mojzes, ki je stal na gori. Plesalci so peli in živeli, Mojzes pa je pisal . . . Ne glej, ne glej tja na vrhniško stran, zasmej se in trči z mano!«

S prijetnim glasom je govoril, gladko in lahkotno, kakor priučeno pesem. Vse obraz se mu je smejal in svetil, oči so gledale odkritosrčno, nobene grenke misli ni bilo v njih.

Ko je šel, sem stopil k plotu pod verando. Tenke meglice so se vile nad barjem, na vrhniški strani pa je bilo jasno; iz daljave me je pozdravljala bela grlica, sveta Trojica.

Takrat se je zgenilo v rakvi, vzdramil se je človek, ki je dolgo, dolgo spal. Počasi so se vzdignile trepalnice, pogledale so mi v lice jasne oči, polne trdnega zaupanja; in ustnice so se nasmehnile.

Kje briddok? Tako sladko mi je bilo pri sreu, kakor nikoli poprej. —

Ivan Cankar.

Smrt na odru.

Umreti ni prijetno. Dokazal tega sicer ni še nihče, ali obče mnenje trdi, da umreti ni prijetno in vse kaže, da to obče razširjeno mnenje trdi nekaj prav verjetnega. Sicer se dobe prijazni ljudje, ki zdaj in zdaj dokazujejo, da ni smrt nič hudega in časih je kje citati tudi priznanje kakoga samomorilnega kandidata, ki je bil pravčasno z vrvi snet ali iz vode potegnen, da so bili njegovi zadnji trenotki sladki in prelepi, a takim deklaracijam ne marajo ljudje verjeti, tudi tisti ne, ki prisegajo še na čarovnice in na čudodelno moč lurske vode.

Na gledališču pa spada umiranje med najlepše vžitke vsakega umetnika. Nihče ne umre s takim veseljem, kakor igravec na odru, to pa zaradi tega, ker ve, da bo čez nekaj minut zopet živ in ker ima gotovost, da je vsaj za dotično predstavlo njegova vloga konec in da gre lahko mirnega srca k večerji. Smrt na odru, če mogoče prav grozovita, mukopolna smrt je pri igralcih silno priljubljena, ker so take vloge vedno prav hvaležne.

Žalibože, da se udomačuje vse bolj navada, ki jo je upeljal — hvala bogu — že precej premagani naturalizem. Kadar stori igravec na odru zadnji vzdih in kadar zadnji

men in namen (Oujte, čujte! Skandal!)

Moja druga interpelacija, ki sem jo takoj na to vložil, vam gospoda, dokazuje kako daleč so razmere pri nas, kako se na torišču, kjer bi morala vladati stroga objektivnost in resnost zakonitosti, pod vplivom nemškega Volkartata postopa. Evo vam dejstev! (Oujte, čujte!)

(Govornik čita svojo drugo interpelacijo, ki vzbuja prave viharje ogorčenja.)

Konstatiram gospoda, da se državne oblasti teh poročil »Slov. Naroda« niso upale dementirati, da niti konfiscirati ne, kakor se to navadno zgodi, če se pri nas javno pove resnica. (Klici: To so lepe razmere!) Da, gospoda, krasne razmere, če država oblast na očitanja, da postopa protizakonito ne ve dati nikakega odgovora. (Posl. Gregorin: Malik to reje dobro pozna svoje papenheimovce! [Veselo!])

Dvorni svetnik Elsner je pač reagiral, toda kako? V obliki okrožnice (Klici: sramota, se ne upa javno!) v kateri dolži svoje uradnike, da so prelomili prisego, ker je javnost zvedela za njegove nezakonite nasilnosti. (Burno ogorčenje in medklici: »Elsner sam je svojo prisego prelomil, on krši zakone, katere izpolnjevati je prisegel. Sramota! Ogorčeni klici privabijo nekaj nemških nacionalcev, katerim so dr. Ravniharjeva izvajanja očitno jako neljuba. Vedra vpije s svojim medvedjim glasom: Schlus! Dr. Ravnihar: Nikomur se ne bo posrečilo te zadeve, katero bomo zasledovali do skrajnosti (Klici: Elsner mora proč! Tako je!) Da, gospoda Elsner je razvil vprašanje, ki je principijalnega pomena. Hočemo vedeti, obstoja li še po državnih osnovnih zakonih nam zajamčena enakopravnost ali ne! (Živahno odobravanje!) Hočemo zatrdilo in gotovost, da položaj, ki ga je vstvaril dv. svet. Elsner s svojimi nezakonitimi jezikovnimi naredbami, ne bi trajal niti en dan več! (Živahno pritrdjevanje. Klici: Kje je justični minister?) Zato smatram za nujno potrebno vprašati g. predsednika, so li bile moje interpelacije izročene justičnemu ministru in ali je pripravljen just. ministru sporočiti, da zahtevamo ne mojo interpelacijo takojšnji odgovor! (Burno pritrdjevanje in ploskanje. Poslanci obkolijo dr. Ravniharja, da jim razložijo naše sodne razmere — še dolgo ostanje v dvorani, v kateri je bila med tem seja zaključena posamezne gručice živahno debatirajočih poslancev. Splošno se izraža mnenje, da treba Elsnerjevo afero izpeljati usque ad fines. To se bo tudi zgodilo.)

Med velikim odobravanjem Jugoslovanov je danes zbornica tudi soglasno sprejela vse predloge, ki se tičejo dalmatinskih železniških zvez, zlasti tudi žel. proga Knin-Lika-Karlovac-Metlika-Ljubljana. Tokrat je že drugič, da pozivlja zbornica z enoglasnim votom avstrijsko vlado, naj vendar že enkrat zadosti svojim dolžnostim, ki so ji po veljavnih zakonih raložene. Morda jo današnja manifestacija poslancev le opozori, da je nevarno se igrati s parlamentom... Skeptiki se bodo pri tem nasmejnili.

Kakor sem že popoldne poročal, je danes končalo tudi prvo branje o italijanski fakulti, nakar je bila predloga izročena proračunskemu odseku. Izvajanja generalnega kontra govornika posl. Wastiana sem že primerno označil. Morda zasluži, da ga otmemo pozabljenosti, tudi oni pasus, v katerem je mariborski po-

krat zabrea, tedaj je navadno konec dejanja in občinstvo, ki mu je umetniško dovršeno umiranje naredilo mnogo veselja, začne navdušeno ploskati, toliko bolj, ker ima srčno željo, da vidi umrlega igralca zopet živega pred seboj. Naturalizem je pa upeljal antipatično navado, da umrli igralci ne sme oživeti in se za aplavz ne sme zahvaliti, marveč da ima kar solzne oči. Verovčaki bi vedel o tem povedati lepo historijo.

Občinstvo misli navadno, da je umiranje na odru posebno težko in dokaz igralške nadarjenosti. Občinstvo pa se moti. Seveda, kdor ima le malo igralškega talenta ali celo nič, temu se tudi umiranje na odru ne bo posrečilo, kakor se mu ne posrečijo drugi prizori, kjer igralec lahko pokaže, kaj zna. Talentiranemu človeku pa se ekstremi laglje posrečijo, kakor vse drugo. Tako na pr. izražajo tudi prav malo talentirani igralci blaznost kaj lahko, če imajo le količjak okusa, tako da ne pretiravajo.

Igralec ima pa tudi zaradi tega v takih prizorih laglje stališče, ker o kak pravi kontroli občinstva pač ne more biti govora. Vsak človek je že opazoval žalostne, vesele in pijane

slanece trdil, da se Nemei nikdar ne odrečejo Trstu, do katerega imajo le še par korakov, ker da so se že akoraj do morja ujedli v slovensko telo. Na vprašanje slovenskih poslancev, kje? mož sicer ni vedel odgovoriti in se je spomnil le na — Kodevce.

Izvajanja posl. Pitacea je ostro pa tudi jako spretno med ponovnim živahnim pritrdjevanjem zavržal dr. Rybař. Njegove konstatacije o jakosti in napredku slovenskega elementa v Trstu so vzbujale pravo senzacijo.

Jutri začne proračunska razprava, katero zbornica morda do sobote konča. Po tem pa nastopijo vsesvetne počitnice do ponedeljka 6. novembra.

Med tem bo pač tudi rešeno ali pa zaigrano vprašanje o sestavi novega kabineta in velike parlamentarne večine. Danes popoldne je situacija postala deloma tako kritična, da se je že govorilo o odložitvi parlamenta in vladi § 14. Toda posrečilo se je nekatere raztrgane nitke zopet navezati in zvečer se interpretira kot ugodno znamenje, da so zaupniki nemškega Nationalverbanda, ki so imeli ob 2. odločitno posvetovanje z bar. Gautschem, sklenili varovati o tej konferenci absolutno tajnost — očitno v strahu, da jim hujskajoči dunajski listi igre ne pokvari. Kot dober omen se smatra tudi dejstvo, da je zvečer v draginjskem odseku propadel dr. Weberjev predlog in je bil sprejet dr. Rennerjev z onimi spremembami, ki jih je vlada zahtevala.

Shod za šentpeterski, kolo-dvorski in vodmatski okraj.

V gostilni gosp. Ivana Zupančiča na Ahacjevi cesti se je vršil večer zelo dobro obiskan shod političnega, gospodarskega in izobraževalnega društva za šentpeterski in kolo-dvorski okraj ter gospodarskega in izobraževalnega društva za vodmatski okraj, ki ga je otvoril kot predsednik shoda gosp. Anton Bončar ter omenjal, da današnji oklic S. L. S. polaga zlasti obrtnikom na srce klerikalnega obrtniškega kandidata. Lahko si napravimo sodbo, kako bi deloval Rojina, če bi bil izvoljen, že iz njegovega delovanja kot prisednik na mestnem magistratu. Spomniti se je treba samo na oddajo deščice za obrtno šolo, za katero sta se potegovala med drugimi Scagnetti, čigar ponudba je bila najnižja in Nemei Binder. Rojina je tedaj napravil, da je dobil dobavo Binder in ne Scagnetti. Tako je tudi drugod in je to značilno danes za vso klerikalno stranko. Rojina je tak prijatelj obrtnikov, da privošči zaslužek samo svojim osebnim ali strankarskim prijateljem, ali pa samemu sebi, kar nam jasno izpričuje tudi dobava za deželno bolnišnico, ki jo je naklonil sebi in oddaja steklarskih del Nemei Pavšinu, dasiravno so bile tu tudi slovenske, nič manj vredne ponudbe.

Nato je govoril kandidat, tržni nadzornik gosp.

Adolf Ribnikar.

V starem Rimu so hodili kandidati okrog z belo haljo, in tudi danes bi bilo zelo umestno, da bi se oblekel kandidat narodno - napredne stranke v belo haljo, ki bi ga označevala kot kandidata ter s tem opozorila naše klerikalce, da ne nastopa kot uradnik ali uslužbenec, marveč

ljudi in ima torej neko merilo za izražanje žalosti ali pijanosti na odru. A kadar gledajo ljudje človeka, ki umira, takrat pač niso v stanu ga opazovati; kvečemu je kak zdravnik tako hladnokrvna, da mu je mogoče študirati zadnje gibe in vzdihne umirajočega človeka. Naj umrje igralec na odru kakor hoče, občinstvo je z njim vedno zadovoljno.

V življenju se boji človek vedno le umiranja, to je tiste procedure, katere zaključek je smrt. Mrtev biti — to ni nič hudega, hudo je le umiranje. Na odru je drugače in sicer ravno nasprotno. Umirati je na odru jako prijetno in spada kakor rečeno med igralške užitke, a mrtev na odru ležati, to je nekaj groznega. Navadno namreč umrje igralec na odru po kakem razburljivem prizoru ali celo po ljutem boju, a ko leži vznak na tleh, čuti sam kako se mu pri dihanju dvigajo prsi in trebuh in le težko skriva to občinstvu. Kaj čuda, da ga to jezi, četudi je mrtev. A kako mu je šele pri srcu, če mu zaide prah v nosnice in v usta in se boji, da bo kot mrlič zakašljaj ali prav krepko kihnil, ali če mu kdo slučajno prav krepko na roke stopi ali mu z mize kaj na glavo pade.

Umiranje na odru je za igralca jako prijetno, ali mrtev biti, to je jako neprijetno in združeno z vedno nevarnostjo slavnostne blamaže. S.

koč svoboden državljan, ki ne zahteva ničesar drugega, kakor od države mu zajamčene pravice. Tako pa, ker nimamo vpeljanega tega običaja, se lahko zgodi, kakor imate pred seboj primer, da pride kandidat v disciplinarno preiskavo, to pa samo zato, ker se upa izvrševati svojo pasivno volilno pravico. Tudi danes nastopam kot kandidat, kakor nisem nastopal nikdar na kakem shodu kot uradnik, marveč vedno kot svoboden državljan. Izbral pa sem si za današnji shod snov, i mi je najbližja

draginjako in aprovizacijsko vprašanje,

to pa zlasti zato, ker je moj protikandidat trdil na nedeljskem klerikalnem shodu, da se bodo klerikaleci v deželnem zboru spravili najprej nad draginjko. Zato se mi zdi potrebno, da označim naše in klerikalno stališče napram draginji.

Samo ob sebi je umljivo, da se bo draginjsko vprašanje v prilog trpečega prebivalstva najbolj odločujoče rešilo v državnem zboru, to pa zato, ker je tam oni gospodar, ki je provzročil to neznosno stanje s tem, da je uvedel carino na žito, sladkor, meso, živino, krmo in druge življenjske potrebščine. Ta gospodar, ki je provzročil sedanjo draginjo, je velekapitalist in veleagrarci, ki je s svojo politiko odločal v naši državi. Dejstvo je, da odločajo v naši državi veleagrarci, madžarski in nemški veleposestniki, ki so edini interesirani navisokarini. Na drugi strani pa je tudi dejstvo, da tudi naši klerikaleci delajo to veleagrarno politiko kot privesek teh veleagrarcev ter s tem ne škodujejo samo našemu meščanu, marveč tudi našemu kmetu.

Statistika iz leta 1902 izkazuje na Kranjskem 75.477 kmetovskih gospodarskih podjetij. Izmed teh so 53.203 taka kmečka podjetja, da imajo kmetje manj kakor 10 ha, kar odgovarja 70 $\frac{1}{2}$ % takih gospodarstev, ki nimajo nobenega interesa na visoki žitnih cenah, nasprotno imajo interes na tem, da tudi oni dobe žito po nizki ceni. Od teh 75.477 gospodarskih podjetij pa je samo 1549 izrazovito poljedelskih podjetij, pri katerih imajo kmetje več kakor 10 ha, kar odgovarja 0.73%. Ti edini so interesirani na visoki carini. Naši klerikaleci se tedaj potegujejo samo za teh 0.73%, med tem, ko delajo škodo vsem drugim 99.27% prebivalstva. (Odobravanje.)

Pravijo, da podpirajo živinorejo, toda tudi v tem oziru ljudstvo samo slepe. V zadnjem zasedanju deželnega zbora so se zavzeli naši deželni poslanci za to, da se dovoli neomejeni uvoz mesa in odpro meje za uvoz tuje živine in žita, to pa zato, ker je draginja že neznosna in trka lakota v mnogih družinah že na vrata. Premalo živine imamo in prebivalstvo je preveč naraslo. Tu je treba odpo-moči. Vsak pameten človek uvidi, da ni prav nič napačnega, če dobimo v tako obupnem položaju dobro meso od drugod, če ga doma nimamo dosti, samo naši klerikaleci tega ne marajo uvideti. Celotno zgornje avstrijski deželni zbor, ki je po večini zastopnik kmetkega ljudstva, je zavzel popolnoma drugo stališče in je soglasno sklenil resolucijo, da naj vlada dovolji neomejen uvoz argentinskega mesa in odpravi carino na meso in živino tako dolgo, da bomo s svojo lastno živino zopet mogli zalagati svoje trge.

Naši klerikaleci pa so se delali, kakor bi draginje sploh ne bilo. Začela se je nato veleagrarna gonja proti argentinskemu mesu. Znižanje cene za 60—80 vin pri kilogramu pomeni za marsikatero rodbino zelo veliko, klerikaleci pa so vpili, da je to meso okuženo — in nezdavno in dr. Šusteršič je rohnal na shodu, da je argentinsko meso ničvredno, vlada pa je izdala posebne odredbe, da omeji prodajo argentinskega mesa. Mesar, ki je hotel prodajati to meso, ni smel na svoji stojnici imeti niti ene kosti drugega mesa in še več takih odredbe. Razen tega pa je znano, da so uprizorile ravno klerikalne delavke v tobačni tovarni pri nas prve gonje proti argentinskemu mesu. S to gonjo so klerikaleci jasno dokazali, da jim ni nič do tega, da bi se pri nas draginja odpravila, dokazali pa so obenem, da so nespanetni gospodarji. Naši mesarji so bili vsled pomanjkanja živine doma prisiljeni, iti iskat živine v Bosno in na Ogrsko in ravno iz Bosne je prišel na ljubljanski kolodvor oni vagon živine, s katerim je prišla v naše kraje živinska kuga, kuga sliavka, ki je napravila naši živinoreji morda celo 300.000 do 400 tisoč kron škodo. Jasno je tedaj, da klerikaleci nimajo resnega namena, povzdigniti živinorejo. Z uvozom tuje mesa iz neokuzenih krajev, bi dali oddiha našim živinorejcem, ki bi mogli vzrejati svojo živino, tako da bi v doglednem času zopet imeli dovolj živine. Pri nas pa je kakor zakleto in z neumnostjo udarjeno. Pomanjkuje nam živine, in namesto, da bi dežela napravila na deželne stroške skladišča za seno, ki bi je v času sile oddajala za nisko ceno ali pa kot podporo živinorejcem, pa gre »Gospo-

daraka Zveza« ter prodaja naše seno v tuje dežele — na Bavarako. Tako gospodarstvo je nezdavno in škoduje kmetu ter posredno tudi meščanu. Vsem pa je znano, da se je napredna stranka vedno in zlasti tudi v deželnem zboru borila za pametno varstvo kmeta, na drugi strani pa tudi nastopala proti tej draginjski veleagrarni politiki, ki škoduje tudi in v zelo veliki meri našemu meščanu.

V Ljubljani je važna, nujna in pereča vprašanje aprovizacije mesta. Res je, da mora dati mesto samo prvo inicijativo, toda mesto mora pri tem računati na deželno in državno pomoč. Cene mesa v Ljubljani niso samo na sebi visoke, marveč tudi v primeri z drugimi mesti. Tako stane kilogram govejega mesa na Dunaju

(Grossschlachtere)	1.60—1.80
na Dunaju (v mesnicah)	1.40—2.40
v Dun. Novem mestu	1.40—1.90
» Pragi	1.12—1.76
» Ljubljani	1.70—2—

Povprečno stane tedaj meso na Dunaju (Grossschlachtere) 1.80 K v Dun. Novem mestu 1.65 » » Pragi 1.44 » » Ljubljani 1.85 » tedaj je meso v Ljubljani še za 5 vin. dražje, kakor na Dunaju. Toda krivico bi delali mesarjem, ako bi nanje zvalili odgovornost za te cene. Vzrok leži v veliki meri v tem, da je Ljubljana premalo preskrbljena za aprovizacijo in da je naša klančnica pomanjkljiva. Ljubljanska klančnica nima kontumacijskih hlevov, nima kontumacijskih oddelkov za pobijanje in nima hladilnic. Naš mesar more kupiti k večjemu po 1 ali 2 živini in mora gledati, da spravi meso hitro v denar, če noče imeti izgub, ker nima hladilnic, da bi lahko kupoval živino v velikih množinah in shranjeval meso. Če bi mogel mesar to storiti, bi mogel tudi vzdržati stalne cene in bi znatno odpomogel draginji. Pa še en nedostatek je. V Gradcu dobivajo mesarji lahko zdravo živino iz okuženih krajev in tudi v drugih krajih je to mogoče, ker imajo kontumacijske hleve. Pri nas pa stoji vlada na stališču, da se ne sme živina uvažati in tako se zgodi, da se pelje živina mimo nas v druga mesta, med tem, ko trpimo mi pomanjkanje.

Med Ljubljano in Trstom imamo Kras, ki ne producira skoro nič živine in tako mora Kranjsko in Spodnje Štajersko zalagati z živino celo Primorje, kar stori, da imamo tako draginjo, kakor v kaki veliki metropoli.

Jasno je nadalje, da naši mesarji, ki morajo v vsakem vremenu vlačiti meso po stojnicah, ne morejo z njim ravnati tako, kakor oni, ki so v primernih tržnicah, zato je tržnica za naše mesarje neobhodno potrebna, kakor je potrebna tudi za druga živila. To vidimo zlasti tudi pri krompirju, katerega so klerikaleci po ljubljanski okolici skoro vsega pokupili in na ta način napravili, da stane krompir v Ljubljani 10—12 K, med tem ko stane v Opavi 7—6 K. Mestna tržnica bi temu lahko opomogla s tem, da nakupi mesto krompir v okolici in ga oddaja potem za lastno ceno prebivalcem.

Surovo maslo, ki stane v Mariboru, kjer imajo mlekarne, 2.40—3 krone, stane v Ljubljani 3.36—3.60 kron, zopet dokaz, kako potrebna je tržnica in pametna aprovizacija z mlekom.

Upravičeno so tožbe, da imamo slabo mleko in da zlasti za dojenčke ni prav nič preskrbljeno. Na Nemškem dobivajo taka mesta, kakršno je Ljubljana, kakih 25% mleka po železnici, drugod dovažajo vozovi kakih 60% mleka, pri nas pa imamo še vedno one vozičke, ki si jih je menda izmislil neki Potočnik. Ustanovitve moderne mlekarne je tedaj življenjsko vprašanje za mesto. Čim bolj bo mesto naraščalo, tem bolj se bodo širile tudi pritožbe proti našemu mleku. Na Dunaju so pritožbe proti mleku na dnevnem redu in dunajski kapitalisti, ki so se polastili dobave mleka, spravijo baje na leto kakih 6 milijonov dobička, ki bi jih lahko prihranilo mesto sebi in svojim prebivalcem. Zlasti v enem oziru bi bila mestna mlekarna najnujnejša. Nikjer ni za mleko za otroke tako slabo preskrbljeno, kakor pri nas, in posledica tega je, visoka umrljivost med otroci do končnega prvega leta, ki znaša pri nas 20% in je dosegala leta 1904 celo 23%, v Baslu pa, kjer imajo mlekarne za dojenčke, se jim je posrečilo znižati umrljivost od 18% na 11%.

Seveda je samo ob sebi umevno, da stanejo take naprave ogromno denarja in da občina tega ne more storiti sama, marveč mora dobiti pomoči od dežele in države. (Odobravanje.) V tem oziru je bila država še kulantna. Zadnji državni zbor je sprejel zakon, ki določa na leto 5 milijonov kron za povzdigo živinoreje, na drugi strani pa je določil 1 milijon kron mestom za odpomog proti draginji. Tudi Ljubljana bi morala biti deležna tega milijona, ker odpa-de na Kranjsko 36.000 K, kar je vsaj nekaj, če pomislimo, da to v deso-

tilih letih že 360.000 K. Pričakovati bi tedaj bilo, da nakloni vlada vsaj nekaj te podpore Ljubljani. Prišel pa je dr. Lampe in ko je stišal o onih 36.000 K, si je mislil, da bi bilo dobro, če bi ta denar pobasala »Gospodarska Zveza«. Sklicana je bila enka-ta, na katero ni prišel noben zastopnik Ljubljane, menda sploh nikdo ni bil vabljen, in sklenjeno je bilo, da dobi »Gospodarska Zveza« to vsoto za vnovčevanje živine. (Splošno ogorčenje.) To je dokaz dovolj, kako si predstavlja sedanja deželno-zborska večina rešitev draginjskega vprašanja, dokaz pa je obenem, koliko je verjeti Rojini.

Dolžnost napredne delegacije bo, da izsili v deželnem zboru, da dežela upošteva želje Ljubljane, zlasti tudi glede draginjskega vprašanja in glede aprovizacije. Tako ne more biti reševanje draginje, kakor ga je priporočal neki župnik, da naj ljudje ne jedo več piščancev in pečenke, marveč močnik, ali kakor je povedal franciskan na Viču, da leži denar na cesti in da je treba samo poiskati. (Klic: iz farških žepov!)

Klerikaleci nimajo resne volje, rešiti draginjsko vprašanje, zato se protivijo tudi rešitvi tega vprašanja v državnem in deželnem zboru in se bodo protivili tudi v občinskem svetu. Kdor pa bo šel voliti klerikalnega kandidata, bo sam sebe najbolj varal in škodoval samemu sebi. (Živahno odobravanje.)

Kot drugi govornik je nastopil deželni odbornik

dr. Ivan Tavčar.

Pred vsem hočem opozoriti na to, da današnjemu shodu ne predstavlja dr. Ivan Tavčar, marveč g. Anton Bončar. Na to pa moram opozoriti zategadelj, da pozneje ne bo prepira. In naj sem deželni odbornik, moram ugovarjati proti temu, da zahtevajo klerikaleci od našega kandidata, da naj ne sme ust odpreti in da naj se predstavi svojim volilecem kakor Papageno s ključavnico na ustnih. Kandidat Ribnikar ne nastopa kot mestni uradnik, marveč on nastopa edinole kot kandidat narodno-napredne stranke in kot svoboden človek, ter ima kot tak pravico svobodno govoriti in kritizirati tudi naš, sicer vse časti vredni, deželni odbor. (Živahno pritrdjevanje.)

V zadnjem času se pojavljajo po naši deželi prikazni, ki nam niso ravno v poseben ponos. Opažati je, da se pojavljajo po naši deželi v naši stranki osebna nasprotja, kar je škodljivo. Ljubljana pa daje izvrsten vzgled in če si morem pripisovati kako zaslug, si štejem to v zaslug, da so v Ljubljani prenehali osebni prepiri in da živimo v Ljubljani v znamenju edinstva. Seveda se oglašajo še tu in tam kak glas, da ta ali oni ne mara voliti našega kandidata. Nezadovoljniji naj gredo, kamor hočejo, kdor resno pripada naši stranki, bo volil našega kandidata. (Odobravanje.) Prepri med starini in mladini se je izravnal. Takrat, ko smo živeli v prepiru, so imeli največje veselje ravno naši klerikalni prijatelji in zadovoljno so vpili, da naša stranka razpada. Mislim, da je moja zaslug, ki si jo lahko štejem v dobro, da teh preprirov ni več! Danes je kandidat naše stranke tržni nadzornik

Adolf Ribnikar

in dolžnost vsakega naprednega Slovenca je, da voli našega kandidata. (Pritrdjevanje.)

Danes sem bral v »Slovenec«, kako zopet in zopet vlačijo v spomin septembrske dogodke v Ljubljani. Eno naglašam: demonstracije niso bile nikdar modra stvar! Vsikdar so bile demonstracije kakor kamen, ki pade nazaj na onega, ki ga je vrigel v zrak. Demonstracije pa so se vršile tudi drugod, vršile so se v Ptuj, v Celju, v Trstu, v Inostostu, v Gradcu, v Pragi in na Dunaju. Treba je pibiti: Povsod so danes te demonstracije pozabljene, samo pri nas ne more zrasti trava čez nje, ker se naši klerikaleci še vedno valjajo po njih kakor hijena po drobu ker hočejo delati iz njih kapital. (Ogorčenje in klici: fejj!) Ze iz čisto slovenskega stališča bi morali pstititi te demonstracije pri miru: Saj je znano, da je v septembrskih dneh Lenart letal s cilindrom za vsakim generalom, da je v onih dneh »Slovenec« ravno tako ostro pisal, kakor drugi časopisi in da so bili obojeni tudi klerikaleci. Rana na našem telesu so te demonstracije in sramotno je za klerikalce, da vedno tišče v to rano. Isto store po vzgledu klerikalcev tudi Nemei. (Klici: fejj! Sramota! i. dr.) Eno bodi povedano: Kar smo storili napačnega, zatosomehu-do pokorili. (Klic: prehudo!) Dva sta bila ustreljena, mnogo jih je bilo ranjenih in veliko jih je bilo v ječah, oni pa so si napravili iz tega profit, to so naši klerikaleci. (Nepopisno ogorčenje.) Našli so se s goljufivo in ničvredno volilno reformo, kakršno imamo danes v Ljubljani, in ka-

slovanskih železniških uradnikov. Poročilo slove tako - le: I. dan seje (12. oktobra): Rezultat seje dne 12. oktobra, ki se je vršila ob 3. do pol 7. zvečer in ki so se udeležili razen društvenih zastopnikov tudi državni poslanci dr. Stölzel, Buřival in dr. Rybař, je bil ta - le: »Do 13. oktobra opoldne hočejo koalirana društva vedeti, kakšno stališče zavzemajo večje parlamentarne stranke napram našim zahtevam in ako je vlada voljna, podpirati naše zahteve. — Če se zbornica in vlada zavežeta, da bosta delovali na to, da se naše zahteve izpolnijo, bo koalicijski to za sedaj zadovoljivo, in neposredna nevarnost za izbruh resnega boja, bi bila odstranjena. — Dr. Stölzel je bil naprosen, da pri strankah in pri vladi tozadevno poizveduje. — II. dan seje (13. oktobra): Dne 13. oktobra se je opoldne vrnil dr. Stölzel v koalicijsko sejo s sledečimi izjavami: 1. Ministrski predsednik baron Gautsch, s katerim je dr. Stölzel sam konferiral, je izjavil, da sedaj ne more označiti svojega stališča, da bo pa to storil v odsekih, kjer se bo predloga obravnavala. Stranke, oziroma poslanci, da naj stavijo v odsekih predloge, ki jih bo on z vladnega stališča razsojal. Obljubil je, da bo skrbel za hitro parlamentarno obravnavo. Pri vsakem sprejetem povšku bo treba skrbeti tudi za finančno pokritje. 2. »Nemško - nacionalna zveza« in »Češki enotni klub« sta obljubila svojo najodločnejšo podporo naših zahtev. 3. »Poljsko kolo« se noče vezati z obljubami, ker tvori vladno stranko, hoče pa pri vsaki priliki podpirati naše zahteve. 5. »S. L. S.« (slovenska klerikalna stranka) - ne bo podpirala naših zahtev! — S temi izjavami koalicijski ni bila zadovoljna! — Debatna, ki se je nato vnela v navzočnosti več državnih poslancev, se je je vodila v znamenju - »pasivne«. Vsi govorniki so bili mnenja, da železničarji pod takimi pogoji ne morejo pričakovati ničesar in da imamo pred seboj edino pot: boj s 15. oktobrom! Toda navzoči poslanci so nasvetovali še en, zadnji korak: da naprosimo posamezne parlamentarne klube, da se skupno napotijo k baronu Gautschu, mu predložijo kritičnost položaja in ga poprosijo, da poda boljše izjavo. Temu nasvetu se je koalicijska vladna, dr. Stölzel (nemško-nacionalni poslanec) je vse potrebno poskrbel in popoldne ob 3. do pol 5. se je vršila pri ministrskem predsedniku konferenca klubovih načelnikov. Na tej konferenci je bil navzoč od jugoslovanskih državnih poslancev samo dr. Rybař. Zastopniki S. L. S. se konference niso udeležili. — Rezultat te konference z ministrskim predsednikom je bil ta-le: Baron Gautsch je ponovil svojo predpoldansko izjavo! nič več! Vsi navzoči državni poslanci pa so dobili iz Gautschevih besed odločen vtisk, da vlada pozna prav dobro, da je treba plače znatneje zboljšati. Vlada da ima najresnejši namen, pomagati in po možnosti vstreti zahtevam. Gautsch po pri sejah sam navzoč in bo z vso odločnostjo skušal zadovoljiti željam nastavljenec. On je načelne za zboljšanje položaja vseh državnih nameščenec, - samo da se najde potrebno pokritje! Po tej izjavi, ki so jo dali v koalicijski seji klubovi načelniki, se je vnela ostra debata, kajti ni ta izjava ne zadovoljuje zadostno! Toda besedi vplivnih parlamentarev se je posrečilo, preprečiti zastopnike organizacije, da mora vladna predloga prehoditi konstitutivno pot. Zagotovilo imamo, da bo parlament podpiral naše zahteve, in da vlada kaže najodločnejšo voljo, da hoče zares nekaj storiti. Zato - trde poslanci, nimamo prav nobenega povoda, lotiti se boja. Ako bi kljub temu stopili v boj, bi naleteli na najhujši odpor pri vladi, in bi ob enem izgubili tiste simpatije, ki jih do zdaj uživamo v javnosti in parlamentu. Izgubili bi v zbornici glasove tistih, sedaj še indiferentnih državnih poslancev, ki so nam glasovno obljubili, a bi jih v slučaju glasanja nam ne hoteli dati (v vrsto teh spadajo agrarci narodnih skupin itd.). — Z ozirom na te, uvaževanja vredne okoliščine, je koalicijski na nasvet poslancev, sklenila 13. t. m. ob 6. zvečer: »Ne začeti z bojem, dokler bo parlamentarna obravnavna kazala, da se naši postulatni ugodno rešujejo.« — Za sedaj torej čakamo, da vidimo, kako se bo naša zahteva razvijala v državni zbornici.

+ Občinske volitve v Škofji Loki. Gospod dopisnik »Jutra« v št. 597 od 25. t. m. ali volilce I iz Škofje Loke! — Ne bom vam podrobneje odgovarjal na vašo domalo izjavljanje glede kandidiranja »neodvisnih« meščanov v prihodnji občinski odbor in ustanovitve »neodvisnega« meščanskega kluba. Kajti skoro da bi oba stališča prazno slamo in bi med temi »neodvisni« kandidati izgubili lahko še vso potrepljivost ob neplodovitem najinem prerakanju. Brezdomno poznate razmere v Škofji Loki bolj kakor marsikateri drugi volilec, tudi morda bolj kakor jaz, ki sem se dr-

žal nasprotovati vašemu vabilnemu mnenju. Ampak čemu se sanjate na druge? Dobro, če uvidite, da nihče izmed Ločanov nima prave korajže, da bi se lotil volilnih priprav, ste vsaj vi pokazali dobro voljo za to, da bi na našem rotovžu zagospodarili taki neodvisni meščani, kakor sta pristni klerikalni korenini A la Kápar-Déné in Tomažev Pepe! Torej nikari ne odlašajte več in podvzajate se, ker čas beži! Dne 8. novembra t. l. mine reklamacijska doba in bo najbrž še naš gosp. župan toliko prijazna, da bo vam na ljubo razpisal občinske volitve takoj po tem dnevu. Ker toliko časa zastoj moledujete naše merodajne in razumne može, da bi storili v tem oziru potrebne korake, pa storite jih vsaj vi za udeležitev vaših lepih - sanj! Prezgodnji razpis občinskih volitev vas utegne še neljubo presenetiti, zatoorej stopite na plan, skličite pod gospodarsko devizo: »Loka - Ločanom« vse vaše »neodvisne« volilce na volilni shod, da postavite vaše »neodvisne« kandidate, pa - mirna Bosna! — Dopisnik in napredni volilec.

+ Iz ljudskošolske službe. Bivša provizorična učiteljica na Vrhniki Josipina Franke je pripuščena k brezplačnemu službovanju na slov. mestni dekliski šoli pri sv. Jakobu v Ljubljani. Na mesto zaradi bolezni na dopustu se nahajajočega nadučitelja Ivana Rudolfa je imenovana za suplenta Ivana Čupka za ljudsko šolo v St. Vidu pri Vipavi in dosedanja suplenta na tej šoli Ana Šest za provizorično učiteljico na svojem dosedanjem mestu.

— O kaplanu, ki se je bal, da bi se dognala njegova identiteta. »Slovenec« je skrajno neprijeten slučaj s kaplanom, ki je pri Medvodah skočil z gorenjskega vlaka. Za to bi rad s sofinanciranjem in z ligurijanskimi sredstvi postavil na laž vse tiste, ki so spravili v javnost dotični slučaj. Da »Slovenec« enkrat za vselej zavemo jezik, smo prisiljeni, da objavimo to-le pismo: »Feldkirchen, 20./X. 1911. Teile hiemitt wahrheitsgetreu den Sachverhalt mit: Am 12. Oktober 1911. fuhr ich um 2. Uhr nachmittags von Feldkirchen in Kärnten nach Laibach. In der Station Krainburg stieg ein geistlicher Herr in mein Koupe, wo ich allein gesessen bin. Bevor er sich setzte, sah er mich lange unter meinem Hute ins Gesicht. In der Voraussetzung, er will begrüsst werden, sagte ich: »Guten Abend.« Darauf kam der Kondukteur, seine Karte zu besetzen. Als er fortgegangen ist, neigte sich der geistliche Herr zu mir, indem er sich mit beiden Händen auf meine Kniee stützte und seine beiden Füße zwischen die meinen drängte. Er neigte sich ganz zu mir, so dass ich fürchtete, dass er ganz auf mich fällt. Unter dessen machte er sich mit seinem Händen an meinen Schenkeln und an meiner Brust zu schaffen. Ich sprang auf und machte damit der Situation ein Ende. Ich rief den Kondukteur, dass er mir ein anderes Koupe anweise, wass auch gewährt wurde, nach dem der Kondukteur meine Klage in Gegenwart des Geistlichen angehört hatte. So wie ich es erzähle, so hat es sich zugegetragen und kann es jeder Zeit unter Eid wiederholen. Hochachtungsvoll Maria Matschnig, Fleischhaurei und Gasthaus in Feldkirchen, Kärnten.« — To pismo, ki bi ga mi gotovo ne bili objavili, ako bi ne bili izjavili, dokazuje, da slučaj s kaplanom, ki je pri Medvodah skočil z vlaka, ni bajka, kakor je »Slovenec« skušal stvar zaviti. Prav mogoče pa je, da je kaplan sprevidniku navedel napačno ime in da je prav zaradi tega skočil z vlaka, ker se je vzpričo sprovedni-kove izjave, da bo ga v svrhu legitimacije na prvi postaji peljal k poslujočemu uradniku, zbal, da bi se dognala njegova identiteta. Ker torej »Slovenec« zanika, da bi bil v ono afero zapleten kak kaplan, je v interesu stvari, da se dožene identiteta tistega duhovnika, ki je dne 12. oktobra zvečer v gorenjskem vlaku nadlegoval gospo Marijo Matschnig. To ne bo težko dognati. Somišljeniki po deželi naj nam sporoče imena tistih kaplanov in župnikov, ki jih ob četrtka 12. oktobra sploh ni doma ali pa so se par dni kasneje vrnili domov bolni ali pobiti. Priprani smo, da bomo na ta način kmalu dognali pravo ime junaka medvodske afere. Če bo dotičniku to neprijetno, se naj gre zahvalit »Slovenec«, ki je toliko časa dregal, da je dobil točen odgovor.

— Glavni raport. Za vse v področju e. kr. domobranskega dopolnilnega okrajnega poveljstva št. 27 bivajoče neaktivne domobranske častnike (gažiste) se vrši glavni raport dne 4. novembra t. l. ob 9. popoldne v prostorih častniške knjižnice v novi domobranski vojašnici. Za praporščake in kadete pa dne 6. novembra ob isti uri pri dopolnilnem okrajnem poveljstvu v stari domobranski vojašnici. Za one, kateri bi iz kakega vzroka ne utegnili priti k

glavnemu raportu, se vrši naknadni raport, in sicer za častnike dne 14. novembra, za praporščake in kadete dne 16. novembra ob zgoraj določenih uri v prostorih dopolnilnega okrajnega poveljstva v stari vojašnici.

— Umrla je v Ljubljani v Ilirski ulici št. 19 ga. Ivana Gregorč, soproga uradnika Južne železnice, stara 35 let. P. v m.!

Potreba. Iz št. Petra pri Novem mestu. Precej močan potresni sunek smo čutili dne 24. zvečer ob 12. uri 30 min. v smeri od zahoda proti vzhodu.

Radovljica - novo stolno mesto kranjske dežele. Iz Radovljice nam pišejo: Pod tem naslovom piše sohotni »Slovenec« zabavljivo čez občinski zastop radovljiški, ker se je z rasnobo začel pečati za bodoči razvoj mesta in pri tej priložnosti naslanja joč se na obstoječe postavne predpise, sklenil na podlagi § 64 stavbnega reda za vojvodino Kranjsko iz leta 1875., nabaviti si regulacijski načrt za severni del mesta, ki se razteza do sosedne leške občine. Kdor je v zadnjih letih posetil Radovljico, je gotovo opazil, da se je ravno v smeri proti Lescam začelo ob glavni cesti zidati nova poslopja in je občinski zastop skrbel za to, da so se sodnijsko, šolsko, hranilnično, posojilnično in nekaj privatnih poslopij zgradilo tako, da bi bili lahko v okras vsakega velikega mesta. Tudi letos je dobil županski urad prošnjo za stavbo nekega »Katoliškega doma«. Ker se namerava društveni dom postaviti ob glavni cesti med že obstoječo novo poslopja, postopala je občina pravilno po predpisih § 4 stavbnega reda, razpisala ogled na licu mesta in pri tej priliki obravnavala in določila tudi stavbno črto. Kakor vse kaže, je gotova stvar, da se bo mesto proti severu razširilo in je izključeno brez pravnega regulacijskega načrta stavbne črte določati kar v en dan in je bila občina primorana, podvreči se zakonitim predpisom in si nabavi pravilni regulacijski načrt. Načrt, katerega je izdelal ljubljanski mestni arhitekt C. Koch, je na podlagi obstoječih cest in potov kakor tudi po terenskih razmerah tako rešen, da bo cel, novo reguliran svet obkrožen s 13 metrov širokim drevoredom, iz katerega se bo užíval razgled na krasne naše Karavanke in Juljske alpe. Pridržala se je tudi glavna cesta v Lesce in se bo zasadila z drevjem, kakor je itak že pričeta. Ostale ceste so projektirane v širini 12 metrov, ker postava ožjih cest sploh ne dopušča. Narok tega načrta se je obravnaval pri komisijalnem ogledu dne 14. septembra t. l. in sta bila oba po e. kr. deželni vladi določena državna višja inženirja, kakor tudi e. kr. zdravnik z regulacijskim načrtom zadovoljna, tako, da od strani večakov ni bil noben pomislek izražen. Dotični »Slovenec« nevedni dopisnik laže, da so bili pri ogledu lastniki parcel ogorčeni in razburjeni in da so odločno, brez razlike političnega prepričanja, protestirali proti novemu regulacijskemu načrtu. Res pa je, da so nekateri posestniki regulaciji ugovarjali, to pa večinoma radi tega, ker so bili nahujskani od takih ljudi, kateri sploh nobene postavne nečije pripoznati in se še cesarskim odredbam nečije podvreči. Nekateri so bili pa zopet ogorčeni nad nečuvnim postopanjem klerikalcev in njih neopravičenim ugovorom. »Slovenec« smo jako hvaležni, ako take bedarije spušča v svet in svoje backe podučuje, da se postavnih predpisov ni treba držati. Prišli bodo že do prepričanja, da se jih napačno podučuje in zapeljuje. Po drugih kronovinah predpisuje e. kr. deželna vlada mestom, da si morajo omisliti regulacijske načrte in celo rok, do katerega časa imajo dotične regulacijske načrte v odobrenje predložiti. »Slovenec« smatra seveda to za nesmisel. Velika nesmisel je, čakati z nabavo regulacijskega načrta, ker ako se postavlja poslopja brez vsakega sistema, se s časom zabrede v velike neprilike in trpi le občina škoda, ker mora odkupovati potrebni svet za ceste, ali celo poslopja odkupiti in porušiti. Cel svet je o tem prepričan in je radovljiški občinski zastop storil le svojo dolžnost v okviru zakonitih predpisov.

Požar v Vipavi. Dne 24. t. m. je izbruhnil med 8. in 9. uro predpoldne v hlevu Ivana Ferjančiča grozovit ogenj, ki je v kratkem času uničil zgornji del hleva in pred njim stojeko lopo, koja oba prostora sta bila napolnjena s 800 centi sena in otave. — Na lice mesta je takoj prihitela naša vrla požarna bramba in nebroj ljudstva. Prva je stopila požarna bramba v akcijo z eno brigadno, a ko je ogenj pretil uničiti tudi blizu stojčea poslopja, hitela je še po drugo ter obvarovala razširjenje požara na sosedne hiše. Gasilci pokazali so pri tem požaru, da so zelo vstrajni, a tudi predani, kar je imelo žal za posledico, da si je gasilec Bajec ponesreči prerazal tri kite na desni roki, kakor je moral takoj po prvi pomoči navzočega domačega gospoda zdravnika odpeljati se v bolnico v

Postojno iskat daljše zdravniške pomoči. — Pri gašenju pa je šlo vipavsko ljudstvo obojega spola, vseh stanov, brez razlike političnega mišljenja z hvalevredno delavnostjo gasilec na roke. — Pohvalno moramo omeniti vipavske žene in dekleta, ki so neumorno donosale vode v brizgalno iz sosednjih vodnjakov, dasiravno so bile veled neprestanega mirnega dežja že do niti premočene. — Moški so rešili iz gorečega hleva vso živino, konje in prašiče, spravili v varnost hišico in sobno opravo, vozove in drugo, pomagali so pa gasilec tudi pri brizgalnah. Po triurnem napornem gašenju, posrečilo se je oženj toliko omejiti, da je bila odstranjena nevarnost za sosednja poslopja. — Škoda je precejšnja, zlasti pri senu, za katero je bil delavni in skrbni Ferjančič zavarovan le za znesek 1000 K, pri tem da je bilo seno vredno najmanj 3000 K. — Ker se je z gašenjem pokvarilo tudi stanovanje, je danes pomilovanja vredni Ferjančič s svojo številno družino takorekoč brez strehe. — Ako še pomislimo, da nima danes nesrečnej za 7 glav goveda in 6 konj bilice krme, da bo z zavarovalnino krita le delna škoda, bo pač namestu, da se nesrečnemu pogorelu priskoči po občanih na katerikoli način na pomoč; vsekakor naj bi se mu iz skupnega gozda nakazal vsaj potreben les za pokritje stavbe.

Samomor soproge bančnega uradnika. Gospa Pina Kunec, soproga ravnatelja podružnice »Ljubljanske kred. banke v Trstu«, g. M. Kuneja, je večeraj iz neznanih vzrokov izvršila samomor. Nesrečnica je bila v cvetu mladosti v 26. letu. Bolehala je že dlje časa na akutni nevtrasteniji.

Nepopoljšljiva tatca. K tej predvečrajšnji notici se nam še poroča, da se je policiji posrečilo prijeti poleg mlade tatice, ki je kradla v Solah, tudi njeno tovarišico, 17letno Veroniko Turk, rodno iz Sokoli na Hrvaškem. Policija je dognala, da je Turk vedno stala na straži, ko je prvo omenjena kradla. Tudi Turkovo je večeraj policija izročila sodišču.

Nesreča. Snoči je na Dunajski cesti neki avtomobil podrl 73letno vdomo Marijo Šarčevu ter jo na glavi tako poškodoval, da je nezvestna obležala na cesti. Očividci so jo takoj prenesli domov. Lastnik avtomobila je znan.

Zgoden sad. Pred nekaj dnevi je bil na Martinovi cesti iz nekega voza ukraden zabož sladčic, vrednih 4 K 60 vin. Policija je tatu izsledila v osebi 17letnega dninarja Vidmarja, rodno iz Kompolj, okraj Krško. Vidmarja, ki je bil zaradi tatvine že predkaznovan, so izročili sodišču.

Prstana ukradel. Pred nekaj dnevi je prišel 18letni, brezposelni dninar, Rafael Koler, rodno iz Idrije, k svojem prijatelju na obisk. Ko je Koler odšel, je ta zapazil, da sta mu zmanjkala dva zlata prstana. Kolerja je večeraj policija aretovala in izročila sodišču.

Kolo ukradeni je bilo snoči gosp. Martinu Humeku iz neke veže na Elizabetni cesti. Kolo je »Wafferrad«, črno pleskano, prostega teka ter ima črno policijsko številko 98 na belem polju. Vredno je 100 K.

Nasilnež. Snoči je neki kleparski pomočnik v neki gostilni v Cerkevni ulici silil k služkinjam. Ker mu te niso hotele odpreti, je začel razgrajati ter razbil okno in vrata. To pač ne bode imelo posebno dobrih posledic. — Želeti bi bilo nekoliko več miru v tej ulici vsaj v poznih ponočnih urah.

Zaradi prepovedanega povratka sta bila aretovana 57letni, že 37krat predkaznovani mlinarski pomočnik, Ivan Čik iz Mošenj, in sodnjijski kakor policiji znana Neža Gliebe, rodno iz Kočevja. Obadva so oddali sodišču.

Mestni zglaševalni urad bo v soboto zaradi snajanja uradnih prostorov za stranke zaprt. Izvzeti so samo res nujni in neodložljivi slučaji.

Gospodarsko napredno društvo za šentjakovski okraj priredi

v nedeljo, 29. oktobra 1911 ob 3 popoldne pri Vidmarju (Mokarju) na Barju

volilni shod

z ozirom na deželnozborske volitve v torek 31. t. m. Na shodu govorita gg. dež. odbornik dr. Ivan Tavčar ter deželnozborski kandidat Adolf Ribnikar.

Volilci s Karolinske zemlje, Črne vasi, Hauptmance in Illovice, udeležite se shoda polnoštevilno, da čujete zopet enkrat resnico o nečednih namerah, ki jih imajo nasprotniki Ljubljane z našim mestom in njega prebivalstvom! Val na shod! Vsi na shod!

Narodna obramba.

Družbi sv. Cirila in Metoda je poslal g. dr. M. Zorjan 6 K 2 vin., kate-

re je nabrala gdna. Elica Kosi v veseli družbi na trgatvi pri gosp. nadučitelju Ant. Kosiju v Središču. — G. Anton Miklavc v Mozirju je poslal 2 K, »ker je gdna. Anica Bratanič izposlovala pri g. Fr. Kajnerju 2 K, pošilja isto vsoto »Mozirski Kralj«. Hvala! — Lepo navado ima gospod veletržec Iv. Jelačin v Ljubljani. Ko se je poročila njegova starejša hčerka, vplačal je družbi sv. Cirila in Metoda spominjsko pokroviteljsko, enako je storil sedaj, ko se je poročila njegova druga hčerka Angela z gosp. Friderikom Reinerjem: družbi je izročil zopet 200 K, novoporočljubnih pokroviteljev družbe sv. Cirila in Metoda. — Hvala!

Podružnica sv. Cirila in Metoda za Savo, Javornik in Koroško Belo priredi v nedeljo, dne 29. oktobra t. l. vinski trgatve v gostilni g. Ravhekarija v Grobljah na Savi. — Nastop viničarjev, godba, ples, prosta zabava. Vstopnina 60 vin. Začetek ob 6. zvečer. — Odbor.

Društvena naznanila.

Zadruga krojačev in krojačice itd. v Ljubljani naznanja, da se vrši prihodnja preizkušnja za vajence in vajenke oziroma pomočnike v dneh od 5. do 8. novembra t. l. Prošnje za pri-pustitev k preizkušnji je vložiti z učnimi in šolskimi spričevali pravočasno pri načelstvu zadruge krojačev itd. v Ljubljani, ki daje natančnejša pojasnila.

Narodna čitalnica v Kranju priredi v soboto, dne 28. t. m. burko v treh dejanjih Martin Smola ali kinematograf. Začetek ob pol 9. konce ob pol 11. V nedeljo se ponovi ista igra ob 5. popoldne kot ljudska predstava ob znižanih cenah.

Akademsko društvo slovenskih veterinarjev na Dunaju ima v petek, 27. t. m. ob pol 8. zvečer svoj I. redni občni zbor z običajnim sporedom. — Lokal: staroznana gostilna »Pri Sveti Trojici na Kostanjevci« (»Zur heiligen Dreifaltigkeit, III., Ungarn-gasse 27). — Slovenski gostje dobrodošli!

Prosveta.

Iz pisarne slovenskega gledališča. Danes zvečer prvič v sezoni B. Smetane najbolj priljubljena opera »Prodana nevesta«. Prvič se svira popolna overture brez krajšav, ki so bile doslej običajne. Naslovno vlogo poje gdna. Jos. Špankova, vlogo Janka g. Fr. Kramperja, Kečala prvič gosp. Jos. Križaj, Vaška prvič g. M. Horšký in Esmeraldo prvič gdna. Thalerjeva. Ostale vloge poje ga. J. pl. Foedranspergova, gdna. R. Persljeva, g. Novak, g. R. Bukšek, g. P. Kasberger in g. R. Juvan. Tretje dejanje se godi prvič zunaj vasi tik cirkuškega voza potujočih komedijantov. Predstava se vrši za par-abonente. Med overture vstop ni dovoljen. — V soboto drugič opera »Prodana nevesta« (za nepar-abonente). — V nedeljo popoldne ob 3. opera »Rigoletto« pri znižanih cenah: zvečer ob pol 8. opereta »Sramežljiva Suzana«. — Operno osobe pripravila noviteto »Tajnost Suzanina« Wolfa Ferrarja in »Ksenijo« V. Parme, operetno osobe pa »Cigana barona« in »Ples v operi«. — V. F. Jelenc je vložil svojo ljudsko igro s petjem »Na vask« (pevske točke uglasbil E. Adamič) in Anton Pesek svojo predelano ljudsko igro s petjem »Slepa ljubezen« (pevske točke uglasbil tudi E. Adamič).

Razne stvari.

* Lakotni legar v Rusiji. Iz več ruskih gubernij poročajo, da je izbruhnil lakotni legar. V Tobolsku so kmetje prodali vso živino; v saratovski guberniji so zaprli skoraj vse šole, ker so zaradi lakote razširjene epidemične bolezni.

* S Tolstojevu razstave. Na Tolstojevi razstavi v Moskvi so na cenzorjevo povelje odstranili različne stvari. Odstranili so pismo, v katerem izjavlja, da ni rusko ljudstvo zaradi duhovščine, temveč navzlic ruski duhovščini religiozno. Cenzor je hotel odstraniti tudi pismo Tolstojevu, naslovljeno na carja, toda to pismo se nahaja v razstavi s carjevim dovoljenjem.

* Granata v rokah dveh kmetov. V bližini mesta Lublin na Ruskem Poljskem sta dva kmeta našla na vojaškem strelišču granato ter sta jo vzela s seboj domov. Kmeta hotela granato odpreti, se je ta užgala. Oba sta bila na kose raztrgana in tudi hiša je bila popolnoma razdejana.

* Oropan carjev paviljon. V Carskem Selu so neznanzi zlikovci vlomili v carjev paviljon ter ga popolnoma oropali. Vrednost ukradenih predmetov znaša več nego dva milijona rubljev.

* Rahločuten župan. Župan francoskega mesta Elboeuf, Monchet, se je ustrelil iz obupa, ker je mestna razsvetljava, ki je postala za časa njegovega župovanja, izkazala velik deficit.

*** Roman nadvojvoda Ferdinanda Karla.** Kakor poročajo iz Solnograda, se je nadvojvoda Ferdinand Karel poročil z gospodično Czuber že aprila meseca preteklega leta. Nadvojvoda stanuje s svojo soprogo v Gniglu pri Solnogradu pod imenom baron Ferdinand Karel Ludovik pl. Rottenstein. Ker se je med tem časom tudi družina dvornega svetnika Czubra preselila v Solnograd in se je hči nastanila pri svoji materi, so poroko lahko skrivali. Nadvojvoda je star 43 let. On je najmlajši sin izmed treh sinov nadvojvode Karla Ludovika, cesarjevega brata, in sicer iz drugega zakona z nadvojvodinjo Marijo Anunziato. Do zdaj ima tri sinčeta, ko so se nadvojvodi odpovedali svojim pravicam in častem: nadvojvoda Ivan Salvador (Ivan Orth), nadvojvoda Leopold Ferdinand (Leopold Wölling) in pa zdaj nadvojvoda Ferdinand Karel.

*** Po poroki sta se zastrupila.** V Adlerhorotu blizu Berolina so našli 28 letnega uradnika elektrotehnične družbe Reeder, ki se je pred dobrim tednom poročil in njegovo mlado ženo mrtva v zelo strohnelnem stanju. Zastrupila sta se s prusko kislino. Samomor sta izvršila dva dni po poroki. Vzrok samomora ni znan.

*** Franciškanski red hočejo razpustiti.** „Kölnische Zeitung“ poroča, da bo baje izšel 1. novembra papežev dekret, s katerim se razpušča franciškanski red in se ga podreja kapucinskemu generalu. Franciškanski kardinal z imenom Scholler, ki je Nemec, bo odstavljen. V redovniških krogih vzbuja veliko razburjenje ta odredba kardinala Vives y Tuto, ki je sam kapucinec.

*** Svinec namesto zlata.** Pred par dnevi so iz Londona poslali večjo pošiljavo zlata švicarski nacionalni banki v Bernu. V enem zaboju je bilo namesto treh kosov zlata v vrednosti 130.000 frankov več kosov svinec. Tatvina se je izvršila jako premisljena, ker ni bilo na zaboju nikakih znakov, da se je vlomilo. Tudi je bil svinec nalašč v ta namen vlit. Tatvina se je najbrže izvršila v Londonu. Švicarska nacionalna banka nima nikakoršne škode.

*** Velika nesreča na gledališkem odru.** V mestnem gledališču v Odesi se je dogodila 23. t. m. pri predstavi opere „Quo vadis?“ velika nesreča. V tretjem dejanju se predstavlja cirkus. Koristi sede na galeriji, solisti pa v ložah. Naenkrat so se podirle na lahko zbita galerije in padle z ogromnim ropotom na lože, v katerih je bilo 15 solistov. Učinek je bil grozljiv. Ječanje in upitje se je začelo. Občinstvo je od strahu in groze kar odvenelo. Dvajset teško poškodovanih, petnajst klistov in pet solistov, so izveklili izpod podrtij ter jih prenesli v bolnišnico.

*** Aretacija dveh italijanskih stabnih častnikov.** Major Pecco, ki je vodil trdnjavska dela v Vigo di Cadore in Monte Tudaio, je bil aretiran, ko je komisija, obstoječa iz treh generalov, konstatirala, da je napravil pri utrdbah napake in da je zakrivil tudi v administrativnem oziru nerednosti. Nadalje so obsodili majorja di Giorgio zaradi nerednosti, ki jih je zakrivil v koloniji Benadir, kateri zapoveduje, v trdnjasko ječo.

*** Težka poškodba rimskega župana.** Rimski župan Nathan je došel za par dni v Turin, kjer si je ogledal tudi ondoto električno napravo. Pri tem je pa prišel nekoliko približju električnemu toku ter se je zelo opeknel. Onesveščen se je zgrudil. Občinstvo je mislilo, da ga je tok usmrtil, in je bilo zaradi tega zelo razburjeno. Prenesli so ga brezvestnega v hotel in bo moral ostati več dni v postelji.

*** Pet najbogatejših žen na svetu.** V Nemčiji je najbogatejša žena gospa Berta Bohlen, hči veleindustrijalca Kruppa. Ta ima čez 12 milijonov kron letnih dohodkov. Senora Cusino ima okroglo tisoč milijonov kron premoženja. Izvira iz neke stare čilenske rodbine. Po smrti svojega moža je sama upravljala svoje bogastvo in sicer s kar najboljšim uspehom. Ima celo ladjeve trgovske ladij, krasno posestvo in ima v svojih vinogradih več sto delavcev. Celo premožkopno mesto Lata je njena lastnina in njene ladje izvažajo iz tega malega južnoameriškega mesta premož gospe Cusino na vse strani sveta. Najbogatejša Američanka je Hetty Green, o kateri se v newyorškem borznem okraju Wallstreet mnogo pripoveduje. Njeno premoženje se ceni na štiristo milijonov kron. Gospa Creel je najbogatejša dama v Mehiki. Če je resnica, da ima okroglo 30 milijonov kron letnih dohodkov, tedaj je pač

najbogatejša žena na svetu. Ga. Creel ima 280.000 akrov sveta in 300.000 glav goveje živine. Pred leti, ki je bil njen soprog mehiški poslanik v Washingtonu, so njeni dragoceni klobuki povzročali med damami diplomatičnega zbora pravo revolucijo. Za vsak svoj klobuk je dala malenkost 2000 kron. — Hči umrlega princa Rolanda Bonaparte je najbogatejša dama na Francoskem. Premožjenje je dobila od svojega očeta, ki se je poročil z vnučkinjo gospoda Blanca, ki je ustanovil igralnico v Monte Carlo.

Telefonska in brzojavna poročila.

DRŽAVNI ZBOR.

Situacija.

Dunaj, 26. oktobra. Danes ob polu 10. je imel plenum nemškega »Nationalverbanda« sejo, v kateri je prezidij poročal o svoji konferenci z ministrskim predsednikom. Debata je bila z ozirom na začetek zbornične seje prerušena. Ob eni popoldne imajo nemški poslanci iz sudetskih dežel poseben sestanek. Naziranje med temi poslanci je zelo radikalno in če oni prodor s svojim naziranjem, kar je faktično zelo nevarno, potem je katastrofa neizogibna. Ob 5. popoldne ima nemški »Nationalverband« zopet sejo, v kateri se bo odločil, ali reče Gautschu kratkoma: ne, ali pa poskuša, kakor do sedaj zavleči odločitev ter pripusti nadaljina pogajanja. Kakor zatrjujejo v nemških krogih, zahtevajo Čehi za sebe:

1. dva ministra;
2. aravnano jezikovnega vprašanja državnih uradnikov v čeških deželah;
3. primerno udeležbo Česke na zneskih, sklenjenih za vodne stavbe.

Ideja parlamentarnega kabineta je baje že definitivno padla. Gautsch dela z vsemi silami na to, da se mu posreči ustvariti provizorij z uradniškim kabineto.

Dunaj, 26. oktobra. O konferenci predsedstva nemškega »Nationalverbanda« z ministrskim predsednikom Gautschem poročajo še, da je Gautsch kot delavni program zbornice do božiča označil:

1. proračun;
2. posojila;
3. poslovniki;
4. volitev delegacije;
5. uradniško vprašanje skupno z davki;
6. prvo branje brambnega zakona.

Če pride do parlamentarne krize bo vlada del tega predlog izvedla s pomočjo parlamenta, če bi bila pa opozicija prehuda, s pomočjo § 14.

Dunaj, 26. oktobra. O današnji dopoldanski konferenci nemškega »Nationalverbanda« z Gautschem se je izjavil načelnik dr. Gross, da mu je označil Gautsch češke zahteve sledeče: Čehi zahtevajo dva uradnika kot resortna ministra, v vsakem ministru zahtevajo po enega sekcijskega šefa, nadalje reaktivacijo takozvanih Stremeyerjevih jezikovnih naredeb, gospodarske koncesije v vprašanju lokalnih železnic in vodnih cest, izpopolnitev češke klinike v Pragi, ravnopravnost pri sodnih imenovanjih. V »Nationalverbandu« se je razvila o tem živahna debata. Situacija je ob 3. popoldne velekritična. Nemški »Nationalverband« je mnenja, da je treba te zahteve Čehov popolnoma odkloniti, vendar pa v obliki, ki dovoljuje še nadaljna pogajanja, ker to posebno zahtevajo Poljaki. Vendar je zelo domoljubno, če bi se zadovoljili Čehi s formo in ne zahtevali dejstev. Tudi o konsekvencah tega sklepa se je izrazil Gross tako. Gautsch mora potem takoj demisijsko izjaviti, in zelo mogoče je, da se strnejo potem krščanski socialci. Čehi, Poljaki in morda celo Jugoslavi v železni krog proti Nemcem, kakor se je to že enkrat zgodilo. Ravno kar zborujejo tudi nemški poslanci iz sudetskih dežel in je skoro brezdvomno, da bodo ti češke zahteve odklonili.

Lokalne železnice.

Dunaj, 26. oktobra. Danes dopoldne so bile razširjene vesti, da namerava vlada še tekom tega tedna predložiti parlamentu predlog o lokalnih železnicah, ki pa ne ustreza popolnoma željam vseh strank v polnem obsegu. Gradnja teh lokalnih železnic bi stala 200 milijonov kron.

Ministrska kriza. — Gautsch odstopi. — § 14.

Dunaj, 26. oktobra. Nemško nacionalni krogi zatrjujejo danes ob

2. popoldne, da je situacija skrajno kritična in katastrofa neizogibna. Demisijsko ministrskega predsednika pričakujejo že jutri. Nemški nacionalni krogi zatrjujejo nadalje, da je današnji dr. Kramarjev govor v budetralni debati neposredno vplival na to, da je kriza dosegla svoj vrhunec. V vladnih krogih zatrjujejo, da nastopi po Gautschevi demisiji provizorični kabinet z naučnim ministrom Stürgkhom na čelu, ki bo parlament odgodil in vladal s pomočjo § 14.

Dr. Kramarjev govor.

Dunaj, 26. oktobra. Ob nenavadni pozornosti zbornice je govoril kot prvi govornik v proračunski debati dr. Kramar. Zastopniki vseh strank so obkrožili sedež češkega voditelja, ki je v temperamentnem govoru slikal potrebo razširjenja parlamentarne učine. Proti Slovanom, to mora videti vsaka vlada, v Avstriji ni mogoče vladati. Tako pa tudi ni mogoče vladati proti najmočnejšemu slovenskemu plemenu in ni govora o kakem napredku brez njih. Pogoj sočelovanja Čehov pa je, da se vlada ozira na opravičene češke zahteve. Čehi zahtevajo soudeležbo na ministrstvu. Čehi nikakor nečemo zasledovati s tem enostranskimi nacionalnimi cilji, ki bi škodovali druge narodnosti. Hočejo pa, da se javno prizna in dokaže, da imajo Čehi pravico do sovladanja in da se Čehom priznajo vse one pravice v kabinetu, ki grejo reprezentantom češke sile, ki imajo resno voljo, da sodeluje pri odzdravljenju avstrijskih razmer. Le v sodelovanju vseh narodov je pričakovati napredek države. Nato se bavi dr. Kramar obširno z razmerami na Češkem. Čehi hočejo na Češkem obvarovati zgodovinsko obliko dežele, priznavajo pa Nemcem vse pravice, ki jim gredo iz narodne enakopravnosti. Čehi ne zahtevajo nič krivičnega, nikdar pa ne bodo privolili sami se odreči svojih utemeljenih pravic. Končno apelira dr. Kramar v toplih besedah na Nemce, da naj si v tej težavni situaciji v kateri je Avstrija dobro premislila, kako hočejo odgovoriti, ker prevzemajo s tem odgovornost za zgodovinski razvoj države. Če hočejo poslušati radikalne elemente si nakopile največjo odgovornost, razbijejo parlament in uničijo svobodo in napredek ter dajo v roke orožje onim, ki so v stanu pahniti Avstrijo nazaj v čase teme. Burno odobravanje je sledilo njegovim besedam od Slovenske strani. Tekom njegovega govora pa so izzvale njegove trditve tudi živahne medklince, zlasti od strani nemških radikalcev. Prišlo je tudi do burnejših prizorov med češkimi in nemškimi poslanci, tako da Kramarjev govor kljub svoji objektivnosti ni mogel napraviti ugodnega vtiska, ker je nehotno poostrel parlamentarna nasprotstva. Za dr. Kramarjem je govoril vodja krščanskih socialcev Tink.

Dunaj, 26. oktobra. Za poslanecem Finkom je govoril še poslanec Hiruban.

Cesar.

Dunaj, 26. oktobra. Cesarjevo zdravje je baje popolnoma zadovoljivo. Noč je dobro pre spal in jutraj vstal ob navadni uri. Vendar cesar še ne zapusti Schönbrunn.

Ban dr. Tomašič pri cesarju.

Dunaj, 26. oktobra. Cesar je sprejel danes ob 11. hrvaškega bana dr. Tomašiča v posebni avdienci. Ban je cesarju poročal o političnem položaju na Hrvaškem in je dobil baje tudi pooblastilo, da razpusti sabor, če se mu ne posreči v sedanjem saboru doseči delozmožnosti.

Spravna pogajanja na Ogrskem.

Budimpešta, 26. oktobra. Snoči so se začela nova pravna pogajanja med vladno večino in opozicijo. Pogajanja vodi sedaj grof Štefan Tisza.

Mesno vprašanje.

Budimpešta, 26. oktobra. Danes popoldne se nadaljujejo v ogr. poljedelskem ministru posvetovanja strokovnih referentov zaradi uvoza tuje mesa. V soboto se sestane na Dunaju skupni ministrski svet, ter se bodo od ogrske strani udeležili ministri Khuen, Lukacs in Böeti. Na razgovor pride tudi vžiganje srbskega uvoznega kontingenta.

Izpremembra v cesarski hiši.

Berolin, 26. oktobra. »Vossische Ztg.« poroča, da so vesti o nadvojvodi Karlu Ferdinandu, ki so krožile po

časnikih, neresnične. Cesar je bil odločno proti temu, da bi se nadvojvoda poročil z gospodično Czubrovo in bo moral nadvojvoda Karel Ferdinand nositi vse konsekvence svojega nastopanja, če vstaja na svojem sklepu. Znano je, da cesar le redkokdaj poseže po tako ostrih sredstvih. Notranji vzrok tega cesarjevega sklepa je ta, da je nadvojvoda Karel Ferdinand podal kot častnik pismeno izjavo, da ne misli več na poroko z gospodično Czubrovo. Ta obljuba je bila cesarju predložena takrat, ko so dvorni krogi izvedeli, da gospodična Czubrova korespondira z nekim tujim diplomatom, ki je moral na to oditi v Ameriko. Dvorni krogi stoji na stališču, da je nadvojvoda Karel Ferdinand prelomil oficirsko besedo in da mora vsled tega nositi vse konsekvence. Cesar bo odredil, da se črta iz zaznamka udov cesarske rodbine in obenem tudi iz armade.

Atentat na ruskega carja?

Dunaj, 26. oktobra. Danes popoldne je dospela sem čez Prago vest o atentatu na ruskega carja. Car se je peljal s carico v avtomobilu. Atentator je baje vrzel bombo, ki je carja in soferja smrtno nevarno ranila. Listi v Pragi so priredili posebno izdajo. Korespondenčni biro o tem atentatu ničesar ne ve in ker prihaja vest iz berlinskih borznih krogov ter ne pove niti kraja, niti drugih okoliščin, je ta vest zelo dvomljive vrednosti.

Hrvatski sabor.

Zagreb, 26. oktobra. V političnih krogih zatrjujejo, da bo hrvaški sabor sklican dne 6. novembra in ne, kakor se je poročalo, že dne 2. novembra. Ako se bo izkazalo, da sabor ni sposoben za delo, bo takoj razpuščen in nove volitve se bodo vršile meseca februarja.

Nadzornik Zavaddal, dvorni svetnik.

Zader, 26. oktobra. Deželni šoški nadzornik Mihael Zavaddal, rodom Slovencec, bo v kratkem imenovan za dvornega svetnika. Zavaddal je vladnovec in po političnem naišljenju zagrižen klerikalec.

Hmelj.

Norimberg, 26. oktobra. 150, 200, mirno; cene popuščajo.

Revolucija na Kitajskem.

Pariz, 26. oktobra. »New-Jork Herald« poroča iz Pekinga, da je neki štabni častnik umoril kitajskega vojne ministra.

London, 26. oktobra. Kitajci in Mandžu zapuščajo trumoma Peking. Tudi dvor je pripravljen zapustiti mesto in zbežati na severozapad v Džeho.

Peking, 26. oktobra. Skupščina takozvani parlament, je imela včeraj burno zborovanje. Skupščina je zahtevala, da naj se podpredsednik prometnega ministristva, ki je močno kompromitiran, odstavi. Če vlada tej zahtevi ne ugi se bo skupščina razšla.

Italijansko-turška vojna.

Situacija v Turčiji.

Bukarešt 26. okt. Iz Carigrada prihajajo vesti, da je položaj v Turčiji vedno resnejši. Turčija je baje na predvečer velikih in važnih dogodkov. Mladoturška stranka je baje prišla ob vsak vpliv in so pristaši stranke uničeni. Govori se, da bo v kratkem sultan odstavljen.

Italijanske izgube v Tripolitani.

Rim, 26. oktobra. Izgube Italijanov v zadnjih bojih v Tripolitani so sledeče: 300 mrtvih in več tisoč ranjenih. Posebno hudo prizadet je 11. polk bersaglierjev. Izmed ranjenih je mnogo vojakov strahovito razmrvarjenih. Vojna se je pravzaprav šele sedaj pričela.

Carigrad 26. oktobra. Iz Bengasije poročajo, da so Italijani tam izkrali zopet vojaštvo. Odpor Turkov in Arabcev traja nadalje.

Gospodarstvo.

— Veliki živinski semenj za govedo in konje v Ljubljani bo zaradi praznika Vseh svetnikov dan poprej, to je v torek, 31. oktobra.

— V Radovljici se vrši dne 28. oktobra 1911, to je na dan Šimona in Jude veliki živinski in blagovni letni sejm. Prignalo se bo obilo živine, vsled česar se kupce vabi, da se sejma mnogobrojno udeležijo. Kranjskogorski sodni okraj je vsled slinavke kontumaciran.

Izdajatelj in odgovorni urednik:

Rasto Pastoslemšek.

Mnenje gospoda dr. Petrasko pl. Kornya

Nadrag.

Gospod J. Serravallo

Trst.

Vaše Serravallovo kina - vino z železom se je izvrstno izkazalo v ženski klijenteli kot izvrstno železodno krepilo.

Nadrag, 23. aprila 1909.

Dr. Petrasko pl. Kornya.

Borzna poročila.

Ljubljanska

„Kreditna banka v Ljubljani“.

Uradni kurzi dunajske borze 26. oktobra 1911.

Materialni papirji.	Št. delov	Blagov.
4%, majeva renta	91-40	91-60
4-2%, srebrna renta	94-35	94-55
1%, avstr. krona renta	91-35	91-55
4%, ogr.	90-60	90-80
4%, kranjsko deželno posojilo	94-10	95-10
4%, k. o. češke dež. banke	93-—	94-—

Srednje.	422-—	434-—
Sreče iz 1. 1860 %	602-—	614-—
„ 1864	301-—	313-—
„ zemeljske 1. izdaje	297-—	308-—
„ 11.	272-35	278-35
„ ogrske hipotečne	250-75	256-75
„ dan. komunalne	503-—	515-—
„ avstr. kreditne	497-—	509-—
„ ljubljanske	82-—	88-—
„ avstr. rdeč. križa	71-75	77-75
„ ogr.	47-—	51-—
„ bazilika	35-05	39-05
„ turške	234-—	237-—

Valute.	466-—	469-—
Ljubljanske kreditne banke	638-—	639-—
Avstr. kreditnega zavoda	537-—	538-—
Dunajske bančne družbe	108-25	109-25
Južne železnice	728-25	727-25
Državne železnice	821-—	822-—
Alpine-Monten	310-—	311-50
Češke sladkorne družbe	279-—	280-—

Valute.	11-40	11-44
Ceklin	117-72	117-92
Marki	96-—	96-15
Franki	95-05	95-25
Lire	254-75	255-75
Rublj.		

Zitne cene v Budimpešti.

Dne 26. oktobra 1911.

Termin.

Pšenica za oktober 1911	za 50 kg	12-06
Rž za oktober 1911	za 50 kg	10-42
Koruzna za maj 1912	za 50 kg	8-61
Oves za oktober 1911	za 50 kg	9-59

Meteorološko poročilo.

Višina nad morjem 200-2 Srednji zračni tlak 30.76 mm

oktobra	Čas opazovanja	Stanje barometra v mm	Temperatura v °C	Vetrovi	Nebo
25	2. pop.	729.3	11.9	sl. jug	sk. oblak.
	9. zv.	726.8	10.1	sr. zah.	oblačno
26.	7. zj.	727.3	12.7	sl. jizah.	del. jasno

Srednja včerajšnja temperatura 9-9°, norm. 8-7°. Padavina v 24 urah 2-9° mm.

Ivana Gregorc

soproga uradnika juž. železnice,

včeraj dne 25. oktobra t. l. ob 1/7 zvečer v dobi 35 let, previdna s tolažili sv. vere mirno v Gospodu zaspala.

Pogreb nepozabne ranjke se vrši jutri v petek dne 27. oktobra t. l. popoldne ob 1/4. uri iz hiše zalosti liirska ulica 19, na pokopališče k Sv. Kri u.

Zadušne maše se bodo brale v tami cerkvi sv. Petra.

Bodi ji prijazen spomin.

V Ljubljani, 26. oktobra 1911.

Rodbina Gregorc-Mlakar.

Prvi slovenski pogrebni zavod Jos. Turk.

kor bi je brez septembrskih demonstracij nikdar ne imeli. In Nemci, ki kriče vedno z našimi kler, so dobili več kakor popolno zadostitev s tem, da so dobili 7 zastopnikov v občinskem svetu. Dr. Egru kaj takega ni prišlo niti v sanjah na misel. Zato pa naglašam še enkrat, da je to, kar dela »Slovenec«, ostudna agitacija. Ravno toliko šin, kakor je bilo pobitih v Ljubljani, je bilo pobitih tudi v Celju in v Ptujju so bile opljuvane naše žene. In vendar »Slovenec« o teh demonstracijah danes ne piše besedice več, samo o ljubljanskih demonstracijah tulijo, ker so stranka, ki je na najnižjem nivoju. (Pritrjevanje.)

Kandidata ponujajo, ki bi delal »za blagor Ljubljane«. (Veselos.) Klerikaleci pa z vsem svojim delovanjem dokazujejo kako pojmi to »blagor«. Dokazuje to pred vsem več kakor otročja igra v Ljubljani, ki jo igra dr. Pegan s svojo neumno pritožbo proti ljubljanskim volitvam. Največji zakon vsakega mesta je njegova avtonomija, klerikaleci pa so provzročili, da imamo že eno leto na magistratu komisarja, med tem ko zastajajo za Ljubljano najvažnejše stvari in gredo v nič vse njuno potrebnosti. Samo vsled tega ne moremo reči. Kako občuten je deželni odbor, ki zopet pokazal v zadnjem času, ko je zaradi volilnega shoda v nekdanjem »Katoliškem domu« zahteval novo disciplinarno preiskavo proti Ribnikarju. Pravica naj bo na obeh straneh enaka! Ko je zadnjič na »Ljudskem odru« govoril dr. Gregorič in imel ob strani glavna stebra klerikalne stranke, tesarja Pusta in mizarja Rojino, se je dr. Gregorič najkvalitetnejša politična oseba v deželi, zaletaval v našo stranko. Če zahteva deželni odbor od našega kandidata, da naj pusti pri miru njih stranko, naj pusti tudi deželni uradnik pri miru našo stranko. Dr. Gregorič (Klic: Pogoreto) — pa je govoril o nas kot o »upustolovcih« ter s tem izrekel nam največjo zasrambo. On pa je deželni uradnik in če deželni odbor zahteva, da naj naš kandidat dene pod klešče svoj jezik, zahtevamo mi isto od dr. Gregoriča. Če ima dr. Gregorič pravico, posovati svoje politične nasprotnike, ima Ribnikar pravico, kritizirati, posebno, ker naš deželni odbor zasluži časih precej ostrejšo kritiko. (Odobravanje.) Znano je, da deželni odbor, odkar je v klerikalnih rokah, vedno izdaja in izdaja, nikdar pa si ne belj glave, kje bo dobil pokritja. Značilen je najnovejši slučaj! Sedaj je dobil deželni odbor desetmilijsko posojilo, zaradi katerega bo imela Ljubljana še težke sanje, med klerikaleci pa je zavladalo veliko veselje. Treba je bilo misliti, kje naložiti denar. Da bo jasno, kakoga kalibra je časih deželnoobdorsko gospodarstvo, se moramo ozreti na ta najnovejši slučaj. Ne bom pa imenoval nobenega imena! Neki slovenski zavod se je ponudil, da naj naloži deželni odbor pri njem svoj denar ter se zavezal, plačevati 5% obresti. — Deželni odbor pa je zavrnil to ponudbo in sprejel ponudbo nemške »Verkehrsbank«, ki je ponudila samo 4¹/₂% obresti. (Nepopisno razburjenje. Padajo zaslužene besede na račun klerikalne stranke, ki jih pa ne maramo ponavljati.) Taka je ta gospodarska modrost in dolžnost vsakega je, da kritizira tako postopanje! Zato pa je tudi dolžnost vsakega Ljubljane, da obračuna s takimi gospodarskimi načeli. (Klic: banda!) Da pospešimo prihod poloma klerikalne stranke, je dolžnost vsakega, da voli dne 31. oktobra narodno - napredne kandidata, ki je

ADOLF RIBNIKAR.

Koncem shoda je bila na predlog gosp. Emila Gherbaza soglasno sprejeta sledeča

resolucija:

»Na shodu političnega, gospodarskega in izobraževalnega društva za šentpeterski in kolodvorski okraj ter političnega, gospodarskega in izobraževalnega društva za vodmatski okraj v gostilni gosp. Ivana Zupančiča na Ahacjevi cesti v Ljubljani zbrani volilci protestirajo proti poskusu S. L. S. utesniti kandidatu narodno - napredne stranke z uvedbo disciplinarne preiskave po § 87. volilnega reda na zajamčene pravice.«

I talijansko - turška vojna.

Vstaja Arabcev.

Iz Tripolisa poročajo italijanska poročila: Vstaja Arabcev pri zadnji ataki, ki so bili nedvomno sporazumljeni s sovražnikom pred

našimi vrstami, je prišla do izbruha na naši levi strani za 11. bersaljerjskim polkom. Posrečilo se jim je, povzročiti našim bersaljerjem precejšnje izgube, toda naši vojaki so takoj napravili protinapad ter usmrtili in vjeli veliko število Arabcev. Bitka, ki je trajala kakih osem ur, je bila za nas na hribovitem terenu zelo težka. Koncem bitke smo dobili pomoč, in sicer od strani 82. pešpolka. Končno se je posrečilo našim vojakom, sovražnika v beg pognati. Izgube sovražnikove so bile faktično zelo velike v razmerju z našimi, ki relativno niso bile zelo velike. Z rekonosciranjem smo dognali, da je pustil sovražnik med krajema Harm in Mersi več sto mrtvih Arabcev in Turkov. Neprerenehoma prihajajo transporti vjetnikov, ki jih spremljajo naši vojaki in karabinerji. Vojno sodišče je do zdaj obsodilo 31 Arabcev na smrt. Obsodba se je takoj izvršila. General Caneva je zapovedal, da se morajo razorožiti vsi prebivalci mesta Tripolisa in bližnje oaze. Aeroplan italijanske ekspedicijske armade je dne 24. oktobra rekonosciral teren, kjer se je prejšnji dan vršil boj z Arabci, in pa celo karavansko cesto Tripolis - Cafer - Gariana, ob kateri se nahajajo razsežna taborišča Turkov in Arabcev.

»Agenzia Stephanie« poroča iz Benghasije: Admiral Aubry brezjavlja potom ladje Viktor Emanuel, da ni bil v Kirenejski umorjen noben član kakega reda in da sploh ni noben od teh umrl. Nume iz Derne se nahajajo na krovu ladje »Volta« v Augusti in so prosile, naj se jih prepelje v Tripolis, kjer se nahaja njihov glavni samostan.

Iz Tripolisa poročajo: Osmi bersaljerjski polk, ki je zasedel Homs, je začel dne 24. oktobra z ofenzivo proti sovražnim četam, ki so prišle pred njegovo fronto. Umakniti so se morali z velikimi izgubami do kraja Nargheli. Nato se je polk vrnil v Homs. V Tripolisu so aretirali več nego 2000 Arabcev in Turkov.

Iz Milana poročajo, da postopajo Arabci sporazumno s Turki in da so se le navidezno podvrgli, da preslepe italijanskega poveljnika. Italijanska infanterija je utrpela velike izgube; govori se o več sto mrtvih. V Tripolisu so razglasili obsedno stanje, ker je tudi v Tripolisu prišlo do pocestnih bojev.

Italijani v Turčiji.

Turška vlada je odredila, naj turške oblasti tiste Italijane in tiste osebe pod italijanskim varstvom se nahajajoče, ki hočejo postati turški državljani, sprejmejo kot turške državljane, če se pred nemškimi konzulatom pismeno zavežejo, da se po končani vojni ne bodo zopet vrnili pod italijansko varstvo. Če bi to storili, bi jih turška vlada izgnala.

Politična kronika.

Z italijanskim fakultetnim vprašanjem se je bavila včeraj alpska zveza nemškega Nationalverbanda, ter je sklenila obvestiti Nationalverband, da se je izrekla alpska zveza z 11 proti 10 glasovom načelno proti odklonitvi italijanske fakultete. Zveza pa se je izrekla tudi soglasno proti vladni predlogi, da naj bi bil sedež fakultete na Dunaju, ali v kakem mestu na Tirolskem, ali pa v nemškem kraju zunaj Tirolskega.

Nadomestna volitev za vsled odstopa deželnoobdorskega poslanca in rektorja češkega vsenišča v Prahi dvornega svetnika prof. dr. Jaromirja Čelakovskega izpraznjeni deželnoobdorski mandat v mestnem volilnem okolišu Mnihovski grad-Turnovo - Bela voda, je razpisana za 5. december.

V Podmoku se sklicala nemška društva za 5. november velik ljudski shod, da protestirajo proti tamošnji češki manjšinski šoli ter je tudi več nemških poslancev obljubilo, da se udeležijo shoda. To bodo zopet orgije nemške kulture! Češka manjšina naj bi se zavarovala proti napadom divjih plemen.

Francosko - nemška pogajanja zaradi Maroka so končana in je pričakovati v par dneh ratifikacije pogodbe. Kakor poročajo iz Bruslja, namerava Belgija prva med algecirskimi silami priznati protektorat Francoskega nad Marokom. Da to dokumentira tudi na zunaj, bo odklicala iz Tangerja svojega poslanca ter imenovala na njegovo mesto generalnega konzula. Ob tej priliki bo tudi Angleška pripoznala belgijsko državo Kongo, seveda z vsemi utesnitvami, ki zadevajo tudi Belgijo kot nevtralnega državo.

Na Kitajskem pokajo bombe. Ko je šel v Kantonu novi tatarski general skozi Čonginsko ulico, so metali prebivalci sosednih hiš bombe s streh ter usmrtili več vojakov. Posle-

dica pa je bila tudi, da se je vnelo več hiš. Požare pa so v kratkem ugasili. Tudi general Fungen je bil težko ranjen. Njegova žena in 30 vojakov je bilo ubitih.

Vabilo

na

shod

ki ga priredi

„Napredno politično in gospodarsko društ. za poljanski okraj“

v četrtek, dne 26. oktobra 1911 ob 8. uri zvečer, v gostilni pri

Turku, Strelška ulica. Pri

Na shodu bosta govorila g. kandidat Ribnikar in g. dež. posl. dr. K. Triller.

Obilega obiska prosi

odbor.

Štajersko.

Pogreb dr. Jos. Vošnjaka.

V Celju, 24. oktobra.

Zahodno od Slov. Bistrice leže osojni, s plemenito trto zasajeni visolski griči. Na enem izmed njih stoji skromna zidanka, v kateri je minulo soboto izdihnil svojo dušo zadnji slovensko - štajerski taborit, dr. Josip Vošnjak. Od l. 1866 je bila ta hiša v njegovi posesti. Bil je takrat zdravnik v Slov. Bistrici, kamor »ga je zanesla usoda, ali pravzaprav lastna volja, v kolikor sme človek govoriti o lastni volji.« (Sp. I.) Danes so se vlačile megle po dolinah in ravninah, rosil je droben dež, ki se je ob času, ko smo došli na skromno pokopališče k Venčesu, spremenil v pravo ploho. Razgleda torej z visolskega vinogradniškega doma, kjer se je rajni dr. Jos. Vošnjak najraje mudil in kjer je v svoji starosti marljivo gojil trto in sadno drevje, nismo imeli prilike uživati. Ali zamislili smo se v vse, kar je vezalo pokojnika na ta kraj: spomini na veliko, junaško dobo slovenskega naroda v letih 1861—1867 in dalje, spomini na boje, poraze in zmage, katere je izvajal dr. Jos. Vošnjak kot slovenjbistriški zdravnik, visolski vinogradnik in buditelj svojih štajerskih rojakov. In spomini na onega mlinarja tam pod goro, ki je bil edini odbornik in član »Bratnega društva pod Pohorjem« in kjer je spoznal dr. Josip Vošnjak svojo poznejšo ženo l. 1862 kot 16letno dekle. Ta skromna hiša na Visolah, ki nosi nad vratmi napis v narodnih barvah: Pozdravljen, kdor misli in dela pošteno, Boga in svoj narod ljubi iskreno — je za nas zgodovinskega pomena.

Zbralo se je včeraj k pogrebu na Visolah častilec in prijatelj pokopanih od vseh vetrov: Iz Maribora zastopniki najstarejše slovenske Čitalnice (podpredsednik dr. Medved, nadoficijal Rakovec in učitelj Hohnke), zastopnik Posojilnice in »Sokola« dr. Franjo Rosina, zastopnik Zgodovinskega društva in pokojnikov poseben prijatelj dr. Pavel Turner; iz Celja zastopnik Čitalnice Iv. Prekoršek, zastopnik Posojilnice prof. Kožuh, za Zdravniško društvo dr. Janko Sernee, za izvrševalni odbor narodne stranke in uredniški zbor »Slov. Naroda« Janko Lešničar; iz Smarja župan Franjo Ferline; iz Hoče prof. dr. Karel Glaser; iz Ljubljane za »Slov. Matico« prof. dr. Pleš in Dragotin Hribar, za C. M. D. župnik Bera, za Pisateljsko društvo prof. Rajko Perušek; iz Sp. Šiške zastopniki Čitalnice, čije časten član je bil pokojnik, Maurer. Fr. Kralj. Franc Burger in Tomo Vamberger, za zastavo: iz Konjice dr. J. Rudolf, iz Slov. Bistrice mnogoštevilni zastopniki narodnih društev, župan Stiger in general Weber pl. Webenau. Nemilo nam je dirnilo, da nekateri štaj. in kranjske korporacije, v katerih je dr. Jos. Vošnjak dolga leta z redko nesebičnostjo in požrtvovalnostjo deloval, niso smatrala za potrebno, skazati mu zadnjo čast. In došlo je k pogrebu, katerega je vodil venčeselski župnik Pankracij Gregore, veliko kmečkih ljudi, ki so ob grobu pretresljivo jokali: izgnobili se »svojega dohtarja«, ki jim je dal marsikateri dober svet in svojo ljubeč do njih izkazal z marsikaterim dejanjem.

Priprosto je pokopališče tam pri Venčesu, skromni pohorski fari, čije ime je postalo znano slov. svetu šele iz povesti Vošnjakovih. Tam bo počivalo njegovo truplo ob strani prazgodaj umrle hčerke Zorice. Po cerkvenih ceremonijah, med katerimi je govoril domači župnik in pisatelj Pankracij Gregore, slavčej rajnika kot zdravnika, pisatelja in hudega kot slovenskega v vnešenih besedah, se je oglašil prvi predsednik »Slov. Matice« prof. dr. Plešič s pre-

tresljivim nagovorom. Spominjal se je dr. Jos. Vošnjaka kot soustanovnika »Slov. Matice«, C. M. D., Pisateljskega društva. Prodočil nam je ono žalostno puščavo, kakršna je bila naša slovenska Štajerska pred 50 leti. A došli so 4 pobratimi, dva Vošnjaka in dva Ipavca. Oglašila se je umetna slovenska pesem po taborih je pa grmela navdušena beseda, bučala zaspana srca in bodreča slovenskega človeka na pot do narodne samostojnosti, do omike, do gospodarskega razvoja. Pa se je pokazalo, da je treba v težkih političnih bojih v obrambo tiskane besede in ustanovil je dr. Jos. Vošnjak »Slov. Narod« in »Slov. Gosp.« v Mariboru. Vsebinska človeškega življenja je delo in napor — do te maksime se je povzpela dr. Jos. Vošnjak. Govornik mu je zaklical trikrat »Slava!« Govor dr. Bog. Vošnjaka podajemo na drugem mestu. V imenu Pisateljskega podpornega društva se je poslovil od dr. Jos. Vošnjaka prof. Rajko Perušek. Slovenjbistriški in mariborski pevci so zapeli doma in ob grobu po eno žalostinko. Vencev je došlo od posameznikov in društev iz vseh slovenskih dežel ogromno število.

O zadnjih dnevih dr. Jos. Vošnjakovega življenja mi je pripovedoval brat g. inženir Mihael Vošnjak: V sredo popoldne je bil pri meni na obedu in je menil, naj bi se priredila v četrtek pri meni valleta nečakunadporočniku Samu, ki se je mislil v petek popoldne odpeljati z dopusta v Celovec nazaj. V četrtek popoldne smo se res zbrali pri meni in pokojnik je bil prav dobre volje. Dejal je še: »Bom pa jaz rezal kapuna, da bodeta mlada gospoda (sin Samo in dr. Bogumil Vošnjak) videla, kako se to napravi!« Prihodnjo noč mu je prišlo slabo zaradi srčne napake in v petek jutraj je poslal z listkom po Bogumila. Z Bogumilom se je potem stril še prav živahno razgovarjal. Prvil je: Stari odidejo, mladih sil je dovolj! Govorila sta na to o dr. Meneingerju. Dr. Josip je rekel, da je dober pisatelj, pa imel je v življenju mnogo nesreče. Govorila sta nadalje o Luki Svetcu. Dr. Vošnjak je opomnil, da je najstarejši bojevnik iz taborske dobe, a o svojem življenju ni nič pisal. O dr. Bleiweisu je rekel, da ga ni imel posebno rad; »ko smo ga malo slavili, je bilo boljše.« Na to je nanesel pogovor, kako se ogledujejo mrtveci na deželi in bolnik je šaljivo pripomnil, da skoraj povsod zapisejo mrtvaški ogledi »Brand«. »Sovražnikov sem imel malo, prijateljev dosti«, je sklenil Josip pogovor. Ko sem došel zvečer k njemu, me je še spoznal in je rekel: »No prav je, da prideš.« Na to je neprenehoma spal. O polnoči je napisal na listek besede: (Glej nagrobni govor dr. Bog. Vošnjaka). Po smrti bratov Ipavcev leta 1908 je pokojnik neprestano tožil: »Čemu sem se na svetu! Vsi so že šli ... 1909 je isto mislil, da bo umrl. Po smrti svoje žene pa je vidno hiral!«

Nagrobni govor dr. Bogumila Vošnjaka.

»Stojimo ob grobu velikega idealista, ki je veroval v svoj narod, v njega bodočnost z vso silo svoje plemenite duše. Vprašam se, ali je treba jadtikovanj, ali je treba solz, ali je treba pesimizma tu ob grudi, ki ga bo zasula. Ko je bil rojen mož, čigar truplo danes tu leži, v tužno-veseli predmračni dobi, ni bilo še slovenskega naroda, bilo je par slovenskih pesnikov in literatov, in ko je bil dr. Josip Vošnjak mlad mož, je nastal razcvit nove dobe. Mnogi, slovenski narod, ki so ga zaslužili pred tisočletjem Franki, je naenkrat vstal kakor iz groba. Med tistimi mladimi možmi, ki so pred pol stoletjem klicali Slovencem besedo: Vstajenje, je tudi on, ki ga danes pokopavamo. In Slovenci, ki so prej v topi resignaciji hodili za plugom, ki jim je bilo življenje doslej le životarenje sredi vsakdanjih opravil, so hiteli — kdo bi jih štel — na tabore, kjer je ravno ta, ki leži tu v krsti, oznanjal, v srcu neskončno ljubezen do svojega rodu: Slovenci naj se čutijo kot narod, njih naj bodi ta zemlja med Muro in Adrijo, ki je ni lepše, sami naj določujejo svojo usodo, ne tujec. In mož, čigar glas je umolknil na veke, je bil izmed prvih, ki so se prepričevalno, — ali smem v cankarski, danes morabit že premagani dobi — reči navdušeno besedo, ustvarili ono spoznanje med masami, da smo narod. Ni bila gladka, ni bila zlozna pot, ki so jo hodili oni, katerih poslednji je danes tu pri sv. Venčesu našel grob. Živeli so v malih razmerah. In ako kak žolčljiv moderen kritik bi mogel očitati oni dobi neko malenkostno-malomesno ozadje, je tako očitanje nepravilno. Ti možje so živeli v svoji dobi, in so bili plod svojih razmer. Pa s svojim toplim čustvovanjem in z zlato dušo so instinktivno čutili tisto dobo, ki pride. Dr. Jos. Vošnjak je bil optimist, bil je sedemdeset-

letnik, pa bil je istih misli ko mladina.

In ko so prvič nastopili pogumni možje, katerih zadnji tovariš leži tu mrtve, bili so položeni temelji k vsemu temu, kar je znak in obramba slovenstva. Naš visolski vinogradnik je z drugimi ustanovil slovensko žurnalistiko, kumoval Slovenski Matici in ona družba, ki je danes prva zaščitnica slovenske zemlje, je nastala po njegovih mislih in njegovem delu. Ko je bil dr. Jos. Vošnjak še mlad, so bili Slovenci brez svoje gospodarske organizacije, jedli so takorekoč tu kruh. In danes? Ne trdim, da je naša narodna ekstenzija povsem zagotovljena, pa vendar so Slovenci rastle in rastejo. Nešteto energije je tu na slovenski zemlji v okovih, ta energija in sila leži neplodna. Mož tu v raki je s svojo proroško dušo čutil in si bil v svesti, da morajo enkrat oživet tiste danes še mrtve sile, mrtvi kapitali. Ni bil prijatelj onih, ki danes vladajo Slovenijo, ponižano in brezsilno, kakoršna ni bila od dni narodnega prepoda. Pa njegova koprneča duša je slutila, da se porajajo tam doli na jugu novi socialni činitelji, slovensko meščanstvo in delavstvo, ki hoče kazati nove pravce in smotre slovenskega življenja. Prej neznani smotri se pojavljajo, vedno bolj se izpopolnjuje naša narodna kultura in gospodarstvo, kljub borbi na mejah so postali Slovenci kot celota silnejši in razvitejši in daleč za nami je Bleiweisova primitivnost. Da se je to zgodilo, za to gre hvala tudi osebnosti tega, ki leži tu v raki.

Bila je noč pred onim dnem, ko ga je zapustila zvest. In zabeležil je v vinogradniško knjigo za beležkami o kopi, rezi in trgatvi o polnoči svoje zadnje vrste: »O večni Bog, bodi milostljiv duši moji. Ne sodi jo preostro! Blagoslovi moj ubogi slovenski narod, da bi združen z drugimi Slovani dosegel vzvišeni cilj, ki si mu ga v svoji neskončni modrosti določil v zgodovini človeštva«. Ko že ni več mogla kri krožiti po njegovih žilah, nemirno se je zaganjala v tiste snovi, ki jih je tam nakopičila bolezen, dasi je srce že utripalo plaho in zopet burno, vendar je mislil samo na svoj narod v teh zadnjih urah, da bi bil tu srečen. In ko je prišel dan, kakoršnega niso še videli te osojne gorice, je vzklilnik! Kak lep dan, le solnce notri. In bil je njegov smrtni dan. Za nami je bila trgatev, v kleti je že kipel mlado vino, pa zunaj na solcu je bilo kakor v vigradi, samo v vinogradih so bile žolte lise, glasnik pozne jeseni. Ta osojna harmonija naših gor, gor in lesov, kopajoča se v solčnih žarkih, je dihala toplo, strastno in vendar mirno življenje. Tisti prelestni, žarkov in vriskajočega koprnenja po življenju polni dan pred njegovo smrtjo je bil kakor večni simbol. Zdi se, da se pogrezne z njim preteklost slovenskega preporoda danes tu v grob. Pa nekaj ostane živo in slavi zmago nad smrtjo. To je delo pokojnikovo in njegove dobe. To veliko delo je živo med nami in za nas, to delo ne pozna smrti. In bližala se je ura smrti. Konture daljnih gor so postale neprijetno ostre, daljina je bila zavita v temno-rožnate oblake, mrak je legel na visolske gorice.

Zdi se mi, da stojijo tam onstran groba Josipa Vošnjaka romantične postavne, tam je njegov romantično idealni Devin, njegova temnopoltna plaha in ljubeča Pavla, sarkastični Dolnik, nesrečni ambiciozni politik, parlamentarec dr. Dragan, strastna Lepa Vida, žrtev ljubezni in morja. Vem, da bo marsikateri estēt zlovoljno gledal na te postavne, pa nikoli naj ne pozabi, da so te postavne, ki so bile odraz razmer in miljeja, v kojem je živel pokojnik, hrepeneč z nezadostnimi sredstvi in lepote gladno dušo in polnim, vročim srcem za večnimi vrednotami umetnosti.

Učiteljsko društvo za celjski okraj zboruje v nedeljo, dne 5. novembra ob 10¹/₄ dopoldne v celjski okoliški šoli.

Gornjegrajsko učiteljsko društvo ima svoje glavno zborovanje dne 5. novembra t. l. točno ob 10. dopoldne v šoli v Gornjem gradu.

Mariborsko slovensko gledališče. Večinoma so že odprta svetišča boginje Talije, in občinstvo hvali, graja, aplavdira, kritizuje. Mariborsko slovensko gledališče pa se je letos nekoliko zakasnilo, ker si je moralo nabaviti po ukazu mestnega sveta železen zastor. Z velikim veseljem pa pozdravljamo njegov program, ki ga je razvilo za svojo letošnjo sezijo. Intendanca nam obeta mnogo lepega in nestrpno bomo pričakovali gledaliških večerov. Vse kaže, da hoče pokazati ravnotežje svoje dobro volje in občinstvo kar najbolj zadovoljiti. Nekaj pa vendar pogrčamo, kar smo pričakovali, in bi sl. ravnateljstvu priporočali še to-le: baš letos je tridesetletnica, odkar je umrl

Jurčič in ravno v Mariboru se je odigral velik kos njegovega življenja. Zato bi bilo hvalevredno, če bi se bili sprejeli na repertoar tudi njegovi igri »Deseti brate« in »Rokovnjači«. Ker se to ni zgodilo, bo ravnateljstvo morda upoštevalo našo željo in nam predstavilo Jurčiča v tej ali oni igri direktno pod firmo »Jurčičev večer« ter tako proslavilo spomin našega ljubljanskega romanopisca. Kakor je razvidno iz programa, se sezona prične na praznik Vseh svetnikov dne 1. listopada in sicer s slovečimi Schillerjevimi »Razbojniki«. Pri predstavah, ki se bodo vršile vsako prvo in tretjo nedeljo v mesecu, bo sodeloval slav. »Glasbeno društvo v Mariboru«. — Samo troje gledališč imamo Slovenci — v Ljubljani, Trstu in Mariboru — in pomen teh moramo poznati in si jih ohraniti! Ni dovolj, da se prečita lepak, ni dovolj, da se izgovori o gledališču duhovita in rodoljubna beseda, ampak posejati, posejati in še enkrat posejati se ga mora. Poglejmo peščico ljubljanskih Nemcev, pa so si zgradili lastno, drago in moderno gledališče, ki ga vzdržujejo z vsem ponosom, in oziroma se v Trst, kar troje gledališč — se mi zdi — imajo Lahi. In vsa ta gledališča so navadno vsaj tako polna, da se občinstvu ne more ničesar očitati. Pa pri nas? Prazne lože, prazna galerija, polprazen parter — le na galerijskem stojišču se nabere nekaj obrtniških vajencev in mlajših pomočnikov, na parternem stojišču pa nekaj dijakov. In to je vse! Zakaj nobenega zanimanja? Tudi za gledališče mora, mora in mora biti zanimanje! To je naš tempelj in v njem umetnost, kateri moramo polagati kadila na oltar, to je zrealo naše duše, naše kulture in našega napredka, to so stopnice, po katerih se vzpenjamo na nivo prosvetljenih narodov! — Vse to se ne more nikdar dovolj poudarjati, toda samo en pogled na druge narode — osobito na Angleže in Francoze —, ki potrošijo tisoče in tisoče za svoja gledališča, ki jim niso vsakdanji luksusi, ampak živa potreba, hrana za dušo kakor kruh za telo, in tako živo potrebo moramo občutiti tudi mi Slovenci! To polagamo na sree vsem mariborskim Slovincem in Slovincem in prepričani smo, da bodo znali ceniti in si ohraniti to edino, kar imajo na skrajni točki Slovenije. — In ravnateljstvu želimo prav obilo moralnega uspeha, da pokaže tudi ta »nekultivirani«, »barbarski« narod svoje duševne sile in zmoglosti. C.

Koroško.

Odmevi celovške protidraginske demonstracije. Dne 10. septembra se je vršil v Celovcu protidraginski shod, po katerem so priredili zborovalci protestni obhod po mestu. Protestni obhod se je mirno vršil in razšel pred deželno vlado. Včeraj so se pa zagovarjali pred celovskim sodiščem sklicatelji shoda, češ, da niso naznanili protestnega obhoda. Dva sklicatelja sta bila obsojena vsak na 20 kron globe. V očitni tej obsodbi vpraša »Arbeiterwille«, zakaj niso bili obsojeni sklicatelji svojčasnega protestnega zborovanja proti poslovenjenju koroških sodišč, ki so priredili po zborovanju tudi obhod po mestu. Ta obhod se je vršil z velikim hrúšcem ponoči. Demonstranti so razbili še celo nekaj oken in priredili deželnosodnemu svetniku Schmidtu mačjo godbo. Na čelu demonstrantov je korakal takrat celovški župan Neuner.

Nezgodbe. Rudolf Majer, gostilničarja sin v Brežah, je hotel napolniti kotel za acetijsko razsvetljavo. Pri tem mu je kotel eksplodiral. Majer je dobil težke poškodbe po celim telesu. — Pri Sv. Štefanu pri Volšperku je pogorelo v soboto posestvo in gospodarsko poslopje K. Radlovo. Pogorelo je popolnoma vse. Rešili so si pogorelci le golo življenje. Nepokrita škoda znaša več tisoč kron. Vzrok požara neznan. — V trgovino vdove Marije Peter pri Janju je vlomil neznan tat. Ukradel je iz predala 300 kron denarja in trgovino zažgal, da bi prikrikl tatvino. Ogenj je zažutila trgovka, ki je spala s tremi otroci v sosedni sobi. Poklicala je sosede, ki so požar v kratkem pogasili.

Primorsko.

Iz železniške službe. Kot volonterja sta vsprejeta v državno železniško službo E. Čelik v Kanfanaru in Ivan Medved v Bohinjski Bistrici. — Prestavljen je uradniški aspirant F. Čerček iz Pulja v Trst (prosta luka).

Izgubljena romarica. Dne 30. septembra je romala že precej priletna žena grobokop Odera v Bovcu sama peš na Višarje. Pri odhodu je rekla, da pride čez dva dni nazaj. Romarica pa se še sedaj ni vrnila.

Sumijo, da je na poti kje našla in ponosno.

Tržaški tatovi kave pred sodiščem. Včeraj se je vršila v Trstu obravna proti znanim tatovom kave v tržaški prosti luki. O tej tatvini, ki je cvetela že dlje časa, smo že poročali. Osumljenih je bilo več uglednih trgovcev, prekupecev, carinskih uradnikov in delavcev. Včeraj so obravnavali prvi slučaj, v katerem je bila tatvina dokazana. Preiskave se nadaljujejo. Obsojeni so bili včeraj carinski uradnik na 3 mesece zapora, 1 trgovec na 4 mesece zapora in tudi en delavec na 5 mesecev. Dva obtoženca pa, ki nista avstrijska državljana, sta bila obsojena tudi na izgon iz Avstrije.

Pretep med nogometno tekmo. Mednarodni nogometni klub »Black Star« v Trstu je priredil tekmo z goriškim moštvom. Tekma se je vršila v nedeljo popoldne v Trstu. Med igro pa, v kateri je bilo goriško moštvo že skoro poraženo, je padel en član goriških igralcev. Naenkrat se je dvignil med goriškimi igralci in med občinstvom glasen protest, da je goriškemu članu eden nasprotnikov zanašal podstavil nogo. Vnel se je oster prepir, nakar so se spoprijeli igralci, vmes so planili z dežniki in palicami drugi ljudje in nastal je splošen pretep, kateremu je napravila konec še le policija.

V morje so spustili včeraj v Trstu nov Lloydov parnik »Abbazia«, ki je zgrajen po tipu parnikov »Line«, »Meran« in »Stambul«. Parnik »Abbazia« bo uvrščen med parnike, ki vozijo v Levanto.

Tragičen slučaj. V prvem nadstropju v neki hiši v Lovrani je ležalo na mrtvaškem odru neko mlado dekle. Okrog odra so se zbrali sorodniki in znanci skupaj kakih 40 oseb. Nemudoma se je udrl pod preveliko težo strop. Padli so vsi skupaj z mrljem vred v spodaj ležeče pritlično stanovanje, v katerem na srečo ni bil nikdo doma. Pri padcu sta bili dve osebi ubiti, veliko pa je bilo več ali manj ranjenih.

C. kr. državna obrtna šola v Ljubljani.

Državna obrtna šola v Ljubljani se odpre, kakor je čitateljem že znano iz tozadevnih uradnih naznanil v našem listu, dne 6. novembra. V informaciji občinstva priobčujemo v naslednjem glavne podatke o ustroju novega zavoda.

A. Učni oddelki.

C. kr. državna obrtna šola v Ljubljani je delovodska šola mehanično - tehnične, stavbinske in umetno - obrtne smeri.

Začasno obsega nastopne oddelke:

- I. delovodska šola za mehanično-tehnične obrti;
- II. stavbinsko obrtno šolo;
- III. mojstersko šolo za stavbinsko in pohištveno mizarstvo;
- IV. strokovno šolo za lesno in kameno podobarstvo;
- V. specialne (posebne) tečaje za obrtnike;
- VI. javno risarsko in modelirsko šolo;
- VII. žensko obrtno šolo;
- VIII. strokovne tečaje za nadaljno izobrazbo učiteljskega na obrtnih nadaljevalnih šolah.

B. Naloga učnih oddelkov. Učna doba in sprejemni pogoji.

1. Delovodska šola za mehanično - tehnične obrti ima nalogo, pripravljati obiskovalce s sistematičnim poukom teoretičnim in praktičnim za njih prihodni poklic tako, da bodo lahko opravljali posle malih obrtnikov, delovodij, monterjev, strojnih risarjev i. dr.

Učna doba traja dva cela letna tečaja.

Za sprejem v to šolo se zahteva: dovršena ljudska šola, starost najmanj 17 let in vsaj triletna delavniška praksa.

II. Stavbinska obrtna šola ima namen, podajati pomočnikom zidarstva, tesarskega in kamnoseškega obrta ono znanje in one spretnosti, ki so podlaga uspešnejšemu delovanju in obrtovanju in jih utegnejo tudi usposabljanje za mojstrske izkušnje.

Stavbinska obrtna šola obsega pripravljalni tečaj in dva strokovna tečaja, ki trajajo po pet mesecev od dne 3. novembra do konca marca. Šola je potemtakem moči dovršiti v 3, odnosno v 2 zimskih tečajih.

Po potrebi se bodo vršili tudi mojstrski tečaji za zidarje, namenjati absolutentom stavbinske obrtne šole, ki so ravno pred mojstrske skušnjo in se hočejo zanj še posebej pripraviti. Ta pouk se vrši samo v poletnem semestru in traja 3 1/2 meseca.

Za vstop v pripravljalni tečaj je treba dokazati, da je v dotičnem obrtu in da je dovršil ljudsko šolo.

III. Mojsterska šola za stavbinsko in pohištveno

mizarstvo naj nudi mizarstvu pomočniku priliko, da se v svojem obrtu praktično in teoretično višje izobrazi in se usposobi za predelavca, delovodjo ali samostojnega vodjo kakega obrtovanja.

Daje pa tudi mizariskim mojstrom priliko, razširiti in izpopolniti svoje znanje v praktičnem, risarskem in obrtno-trgovskem oziru.

Pouk traja eno šolsko leto.

V ta oddelk se sprejemajo učenci, ki dokažejo, da so dovršili ljudsko šolo, da so stari 17 let (ali da dosežejo to starost v tekočem letu) in da so služili najmanj eno leto kot mizariski pomočniki.

IV. Strokovna šola za lesno in kameno podobarstvo naj daje svojim učencem s premišljenim teoretičnim in praktičnim poukom obrtniško, modernim zahtevam primerno izobrazbo v lesnem in kamenem podobarstvu. Posebno ji je gojiti cerkveno smer ter upoštevati dotične težnje in navade v deželi.

Učna doba traja 3 cele letne tečaje.

Absolventi, ki se žele poglobiti v svoji stroki, smejo še četrto leto ostati na zavodu in lahko obdržijo svoje morebitne ustanove in podpore.

Ob sprejemu je prošilcu dokazati, da je zadostil ljudskošolski dolžnosti, da je dovršil 14. leto svoje dobe ali da ga bo dosegel še isto leto, ko je bil sprejet.

V. Specialni (posebni) tečaji za obrtnike.

1. Tečaj za obrtnike, ki nimajo zadostne spretnosti v prostoročnem, geometrijskem in projekcijskem risanju.

2. Tečaj za strojeznarstvo in strojno risanje za pripadnike mehanično-tehničnih obrtov.

3. Tečaj za strokoznarstvo in strokovno risanje za pripadnike lesnih obrtov, zlasti za stavbne, pohištvene in modelne mizarje.

4. Tečaj za elektrotehniko.

Ti specialni tečaji naj dajejo obrtnikom priliko, se udeleževati risarskega pouka, strokovnih predavanj in eventualno pouka v delavnici ter razširiti svojo izobrazbo in porabnost v obrtu.

Sprejemajo se mojstri in pomočniki, ki so zadostili zakoniti šolski obveznosti, ter vajenci, ki so že uspešno dovršili obrtno nadaljevalno šolo.

Šolsko leto se prične dne 1. oktobra in traja do konca aprila. Vpisovanje se vrši zadnje 3 dni pred začetkom šolskega leta.

5. Tečaj za opravilne parnih kotlov.

6. Tečaj za opravilne parnih strojev.

7. Tečaj za vlakovodje.

Namen pod 5-7 navedenih tečajev je, dati opravilnikom parnih kotlov, parnih strojev in strojevodjem potrebno strokovno znanje in jih usposobiti za predpisane izkušnje, ki jih lahko delajo, ko so izpolnili zakonita določila.

Tečaj za opravilne parnih kotlov se začne 1. oktobra in traja 4 mesece; poučuje pa se po 3 ure na teden.

Tečaja za opravilne parnih strojev in za strojevodje se začneta dne 1. febr.: prvi traja 3 mesece, drugi pa 2 1/2 meseca. V vsakem se poučuje po 3 ure na teden.

Za organizacijo, za sprejemne pogoje in za učni načrt navedenih treh kurzov veljajo določila razpisa ministrstva za javna dela z dne 14. novembra leta 1910, št. 228—XXIa.

Da se morejo specialnih kurzov udeleževati tudi tisti, ki delajo v praksi, se vrši pouk samo v delavniških zvečer in ob nedeljah.

VI. Javna risarska in modelirska šola naj daje absolutentom zavoda, pomočnikom, samostojnim obrtnikom in sploh vsem zainteresiranim priliko, da se vadijo in izpopolnjujejo v risanju in modeliranju.

Javna risarska in modelirska šola se začne dne 1. oktobra in se konča zadnje nedelje meseca maja.

Pouk se vrši vsako nedeljo od 9. do 12. dopoldne.

Za sprejem zadostuje dokaz, da je prošilec delavec, pomočnik, risar, predelavec ali delovodja v kakem obrtnem obratu ali da izvršuje obrt samostojno.

Ako je dovolj prostora, se sprejemajo tudi učenci višjih razredov srednjih šol ali učiteljska.

VII. Ženska obrtna šola obsega 3 strokovne šole, in sicer za šivanje perila, za izdelovanje obleke in za umetno vezenje. Naloga teh oddelkov je, dekleta in žene v enem navedenih obrtov praktično izučiti, poleg tega pa jim podati tudi nekaj splošne gospodinjske izobrazbe.

Vsaka strokovna šola ima 2 letnika, ki trajata po 10 mesecev. Po potrebi se lahko pridenejo tudi enoletni ateljejski tečaji.

Za sprejem učenk je treba dokazati, da je prošilka stara 14 let (ali da doseže to starost v tekočem letu)

in da je zadostila ljudskošolski obveznosti.

VIII. Strokovne tečaje za nadaljno izobrazbo učiteljskega na obrtnih nadaljevalnih šolah.

Ti strokovni tečaji obsegajo:

A. Strokovne tečaje za izobrazbo učiteljev risanja.

B. Strokovni tečaji za izobrazbo učiteljev obrtno - trgovskih predmetov.

Ti tečaji so osnovani po normalnem učnem načrtu c. kr. ministrstva za javna dela z dne 22. julija leta 1908, št. 63—XXIa/302 (Zentralblatt XXIII, 35).

C. Splošna določila.

a) Učenci. Učenci vseh oddelkov, izvzemši javno risarsko in modelirsko šolo, so ali redni učenci ali učenci — gostje (hospitantje).

Redni učenci so oni, ki so zadostili sprejemnim pogojem, predpisanim za dotično kategorijo učencev, ter obiskujejo vse po učnem načrtu predpisane predmete.

Učenci — gostje so oni frekvencantje, ki za svojo izobrazbo obiskujejo le posamezne predmete.

V vseh oddelkih zavoda se lahko udeležujejo pouka tudi učenke.

b) Šolske pristojbine. Vsak novostopajoči učenec plača 2 kroni vpisnine. Ta pristojbina se ne pregleda nikomur.

Na vseh oddelkih z rednim dnevnim poukom, kjer traja pouk najmanj en semester, plačajo redni učenci in učenci — gostje za vsako polletje 5 K šolnine.

Če je oddelk združen z delavnico, je poleg tega vsakemu obiskovalcu za vsak semester poravnati tudi 6 kron pristojbine za delavnico.

Rednim rednim učencem se lahko šolnina in pristojbina popolnoma ali do polovice pregleda. O dotičnih prošnjah odločuje c. kr. deželna vlada.

Učenci — gostje se ne oproščajo plačevanja teh pristojbin.

c) Ustanove in podpore. Na zavodu se podeljujejo državne in deželne ustanove, dalje ustanove mestne občine ljubljanske, kranjske, trgove in obrtne zbornice ter kranjske hranilnice. Pravico do državnih ustanov imajo vsi revni učenci, pravico do ustanov lokalnih faktorjev pa samo na Kranjsko pristojni prošilci.

Poleg tega ima ravnatelj pravico, dajati brezplačno revnim učencem pisalne in risalne potrebščine deloma ali tudi vse.

d) Izpriečevala. Za izdelovanje izpriečeval in obiskovalnih potidil, potem za popolno ali delno nadomestilo dokaza sposobnosti po odhodnih izpriečevalih veljajo določila ukaza c. kr. ministrstva za javna dela z dne 9. julija leta 1909, številka 142—XXIa/4, odnosno zakona z dne 5. februarja leta 1907 drž. zak. številka 25.

e) Učni čas in počitnice.

Pouk se začne ob delavniških zjutraj ob 8. popoldne ob polu 2. uri, oziroma ob dveh. Učne prireditve, ki se vrše zvečer, se zaključijo najpozneje ob 8. uri.

Počitnice trajajo od dne 16. julija do dne 15. septembra.

Pouka prosti dnevi med šolskim letom so enaki, kakor na kranjskih srednjih šolah.

Napredno gospodarsko in prosvetno društvo za Krako in Trnovo

vabi na

shod

društvenikov in volilcev,

ki ga priredi

v soboto, dne 28. oktobra 1911 ob 8. uri zvečer v gostilni pri F. Škrlitu, Pred konjušnico.

Na shodu poroča kandidat za deželni zbor g. Adolf Ribnikar in drugi govorniki.

Dnevne vesti.

+ Beseda o 20. septembra. »Slovenec« je v zadnjem času čutil potrebo izklopiti iz pozabnosti septembrske dogodke. Ni nam pač treba posebe naglašati, da jih je izkopal zgolj v svoje denuncijantske svrhe, ker katoliškemu glasilu je denuncijantstvo prešlo že tako v mezo in kri, da brez tega ne more več živeti. Leta sem je ta katoliški poštenjak denunciral naš list in narodno-napredno stranko vseh mogočih zločinov veleizdaje na korist Srbiji in Rusiji, jugoslovanskega iredentizma in nazadnje celo veleizdaje na korist Italiji. Zdi se, da so se končno klerikalni lajn o veleizdaji naveličali celo tisti, ki so jih nekaj časa prav radi in z vžitkom poslušali. Sedaj je »Slovenec« prenehal peti pesem o veleizdaji, zato pa je jel

brnkat in druge denuncijantske strune, in kaže s pristom na kandidata narodno-napredne stranke, Adolfa Ribnikarja, kakor da bi bil le-ta povzročitelj septembrskih dogodkov. In kako daleč sega v tem oziru propadlost klerikalnih kreatur, dokazuje dejstvo, da pošiljajo okrog razne sumljive elemente po gostilnah, da bi poizvedeli, če se ni morda Ribnikar pri kakih prilikah na ta ali oni način neprevidno izrazil o septembrskih dogodkih. Prepuščamo mirne duše klerikalnim hijenam to veselje, da stikajo po stvarih, ki bi jih mogle ugrizniti, samo na to jih opozarjamo, da se lahko prigodi, da bodo ugriznile same sebe. Niso še nam iz spomina septembrski dogodki in prav dobro vemo, kako veliko vlogo so pri teh dogodkih igrali ravno posamezne klerikalne kapacitete. Spominjamo tu samo dr. Pegana in Terseglava, člana »Slovenčevega« uredništva. Zlasti Terseglav bi imel vzroka dovolj, da bi molčal o septembrskih dogodkih. Saj se pač še spominja one noči, ko je kot čuvaj miru in reda hotel vdreti v kazino ter tam izzvati v onem kritičnem času rabuko, ki bi lahko imela nepregledne posledice. Takisto mu gotovo še ni izginilo iz spomina dejstvo, da so ga prav naprednjaki, katerih imena lahko navedemo, jedva z naporom vseh svojih sil zadržali, da ni izvedel svojega načrta, vsaj tako ne, kakor je prvotno nameraval. O tej stvari bi nemara vedel kaj povedati tudi častivredni poslanec Joža Gostinčar... Kdor ima maslo na glavi, naj torej ne hodi na solnce, predvsem pa naj ne sumniči ljudi, ki so prišli v septembrske dogodke tako kakor Pilat v kredo. Ako pa mislijo klerikalci še nadalje operirati s septembrskimi demonstracijami za svojega nesposobnega kandidata Rojina, naj bodo pripravljeni, da bomo spregovorili resno besedo tudi mi o dejanju in nehanju raznih Terseglovov.

+ Kakor berač hvali svojo malho, tako povzdiguje »Slovenec« svojega kandidata mizarja Rojina. Predvsem ga hvali kot velikega prijatelja obrtnikov. Če je on edini obrtnik v Ljubljani, potem je ta hvala čisto gotovo upravičena, zakaj Rojina je ves čas, odkar je priselil vladnega komisarja Laschana, skrbel samo za to, da si napolni in nabaske žepa tisti ljubljanski obrtniki, ki čuje na ime »Anton Rojina« in je po poklicu mizarjski mojster. — Kdo pa je prevzel kar pod roko brez predpisanega konkurza razna mizarjska dela za mestno občino? Ali ni bil to tisti Anton Rojina, ki nastopa sedaj kot klerikalni deželnozborni kandidat in se postavlja zlasti kot požrtvovalen prijatelj ljubljanskih obrtnikov? Če je to, da si Anton Rojina polni žepa in odjeda pod roko dela pri mestni občini drugim mizarjem — zavzemanje za obrtnike, potem obrtniki res nimajo boljšega zagovornika in večjega prijatelja, kakor jim je klerikalni kandidat Anton Rojina.

+ Volilce s Poljanskega okraja opozarjamo na današnji shod, ki bo ob 8. zvečer v gostilni pri Turku v Strelški ulici. Govorila bosta kandidat, mestni tržni nadzornik g. Adolf Ribnikar, in deželni poslanec gospod dr. Karel Triller. Ker se bodo obravnavale važne in zanimive zadeve, vabi se vse somišljenike na obilen obisk. — Odbor.

+ Na naslov deželnega odbora kranjskega. Dasi posedajo pri deželnem odboru kranjskem sami oznanjevalci krščanske morale, vendar krvavo greše zoper vnebovpijoči greh: delavcem zaslužek zadrževati ali utrgovati. Vzemimo za primer pomožne učiteljice ženskih ročnih del. Lansko šolsko leto so sklenile 15. julija, a danes, 25. oktobra, štiri mesece po sklepu lanskega šolskega leta, še ni ne duha ne sluha o zasluženi nagradi. Gospodje priznajo, da je pouk ročnih del potreben, ne vzljubi se jim pa nikoli, zaslužene groše, za katere so se učiteljice trudile celo leto, tudi nakazati. Tako se mučijo že drugo leto s poučevanjem, ko še za lansko leto niso plačane. Toda tako ne bo šlo dalje. Če se naj ročna dela začno poučevati ob začetku šol. leta, mora do takrat biti nakazana nagrada za prejšnje leto. Zakaj bi ravno le učiteljice, ki najbolj potrebujejo denarja, bile obsojene občutiti posledice suše v deželni blagajni.

+ Železničarji v boju za izboljšanje svojega položaja. Kakor je znano, so železničarji grozili, da prično dne 15. oktobra s pasivno resistenco, ako se jim ne dajo zagotovila, da se jim primerno zvišajo službeni prejemki. Dne 12. in 13. oktobra so se vršila na Dunaju pogajanja zastopnikov železničarskih organizacij z raznimi parlamentarci in vlado. O rezultatu teh pogajanj ni prišlo nič pozitivnega v javnost, dejstvo pa je bilo, da železničarji z zagroženo pasivno resistenco niso prišli dne 15. oktobra, kakor je bilo preje napovedano. V informaciji železničarjev namih in javnosti, ki se za stvar zanima, priobčujemo v naslednjem o njih pogajanjih poročilo »Društva jugo-

Zahvala.

Za mnoge srčne dokaze ljubeznivega sočutja ob bridki izgubi najneiskreno ljubljene matere, oz. sestre in svakinje, gospe

Alojzije Mihelič
trgovčeve vdove,

za lepe poklonjene vence in številno udeležbo pri pogrebu vkljub slabemu vremenu, se toplo zahvaljujem vsem cenj. prijateljem in znancem.

3667 Josip in Alojziji Mihelič.

Vinski mošt 44—56 K, stara vina 54—60 K, star, najfinjši rizling 60 K, 50 % pristna sli-vovka, drožnik in tropinovec 114 K za 100 litrov prodaja 3490

J. Kravagna v Ptuj.

Proda se razna 1653

sobna oprava

Tržaška cesta šte. 4.

Pravi 14 karatni zlati in srebrni poročni prstani.

Srebrni c. kr. uradno preiskani K 1—80, srebrni poročni K 1—14 karatno zlato K 7-90, 8-50, 9-50 Uhani, broške, za pestnice za poročna darila okusno izdelani po najnižjih cenah v najbogatejši izbiri. Za mero zadostuje papir. C. in kr. dvorni juvelir Jan Konrad, Most št. 1148, Celško.

Bogato ilustrovani glavni katalog z okoli 4000 slikami gratis in franko. 2933

Sprejmejo se 3665

potniki

proti visoki proviziji za veliko zavarovalnico in druge stvari.

Pisanim ponudbam pod „B. Z. 25“ poste restante Ljubljana je priložiti za odgovor v znamkah 20 v.

Št. 35551.

Razglas semnja.

Vsled praznika, dne 1. novembra se vrši v smislu tržnega reda za deželno stolno mesto Ljubljano

veliki živinski semenj za govedo in konje

dan popreje, to je v torek, dne 31. oktobra 1911,

kar se daje splošno na znanje.

Za oskrbovanje občinskih opravil mesta Ljubljane začasno postavljeni c. kr. deželne vlade svetnik:

Laschan I. r.

Dražbeni oklic.

Podpisani prodaja niže navedene gozdne parcele v gozdu »Veliko Bukovje« in to

ves les z zemljiščem vred

ali pa, če kupec ne reflektira na zemljišče, proda tudi samo les brez zemljišča.

Siev. vrste	Gozdna parcela	Oralov				Konsigniranih stebel				Za tehnično vporabo m ³	Za divja m ³	
		gozda	pašnika	travnika	skupaj	bukovih	hrastovih	jelovih	javorovih			
1	Veliko Bukovje	577	—	—	577	—	—	—	—	48.500	41.000	
2	Malo Bukovje	12	—	—	12	65.733	567	—	—	420	475	
3	Zgornik	17	—	—	17	—	300	7	—	248	100	
4	Suhotinac	28	—	—	28	—	—	109	—	—	145	
5	Bodenj	13	—	—	13	—	—	—	2600	—	—	
6	Hrastovske Drage	10	—	—	10	—	385	—	—	217	245	
7	Butoraj	94	—	—	94	—	3206	—	—	2279	1150	
8	Veliko Bukovje	—	24	—	24	—	—	—	—	—	—	
9	Suhotinac	—	—	13	13	—	—	—	—	—	—	
10	Bojance	—	—	18	18	—	—	—	—	—	—	
	Skupaj	751	42	13	806	65.733	4158	300	7	109	2600	51.864

Razen lesa je še čez 50.000 raznih stebel pod 25 cm premera, ki niso numerirana.

Bukov les je jako lep, 20—30 m visok in 26—110 cm debel, zlasti sposoben za bukova debela in železniške pragove. Gozd leži ob železnične postaje Generalski stol 25 km, od Vrbovskega 30 km in od proge Črnomelj, ki se bo kmalu zgradila, 8 km oddaljen.

3660

Ponudbe naj se pošiljajo do 20. novembra 1911 na gosp. **L. Rogliča**, Zagreb, Josipovec 20. Ponudbe, na katere se ne bo oziralo, se takoj odklonijo.

Prešernove slike

prodaja in pošilja po poštne povzetju

Iv. Bonač v Ljubljani.

Cena slike 5 kron. 273

Majhna hišica

z nekoliko vrtom, ležečo ob električni cestni železnici se kupi takoj. 3646

Ponudbe pod „majhna“ na upravo „Sl. Naroda“.

Sprejemem potnika

najraje papirne stroke, proti proviziji.

Ponudbe pod: „Potnik I. S. 15“ na upravnishvo »Slov. Naroda«. 3639

Išče se 3661

starejša prostorna hiša

z nekoliko travnika in sadnega vrta, najraje kje na Dolenjskem v bližini železnice in ne predaleč od Ljubljane. Cena okoli 6000 K, za slučaj tudi nekaj več.

Dopisi (v nemškem jeziku) se prosijo pod „Landlutt“ na uprav. »Slov. Naroda“.

Kazensko-pravdni red

z dne 23. maja 1873 štev. 119 državnega zakonika z dodanim

zvršitvenim propisom

in drugim zakoni in ukazi kazenski postopek zadevajočimi.

Trdo vezan 5 K 80 v., po pošti 5 K 80 v.

Narodna knjigarna v Ljubljani.

Veliko denarja

si prihrani tisti, ki zahteva kadar rabi kakor potrebne stvari in priložnostna darila, svoj glavni katalog s ca 4000 slikami, ki se mu pošlje gratis in franko. C. in kr. dvor. dobavitelj Jan Konrad, Most št. 1178, Celško.

Štedilniki Triumph

Tvernice Triumph, dr. z om. z. Wels, Ger. Avstr. 1813

Katalogi zastoj in poštne prosto.

Priporočilo.

Cevlje vseh vrst in velikosti izdeluje in popravlja čevlje in galoše po nizki ceni

Anton Ravnikar,
čevljarški mojster,
Sodna ulica 4. Ljubljani.

Pređa tudi

hišo z lepim sadnim vrtom

v Ljubljani. 3317

Na debelo in drobno po nizkih cenah priporočam svojo bogato založeno 240

trgovino

z galanterijskim in vseh vrst kramarskim blagom in pleteninami.

354 **Devocionalije**

in vse vrste blago za božja pota.

Tvorniška zaloga kranjskih glavnikov.

Anton Škof

Ernest Jevnikarjev naslednik

Dunajska cesta, v hiši gostilne št. 6.

Milijoni rabijo proti

kašlju

hripavosti, kataru in zaslezenju, krčnemu in oslovskemu kašlju, nego slastne

Kaiserjeve prsne karamele

s „tremi jelkami“

6050 not. poverjenih izpričeval od zdravnikov in zasebnikov jamčuje gotov uspeh. Izredno prijetni in slastni bonboni.

Zavitok 20 in 40 vrt. škatlja 60 v. Prodaja jih v Ljubljani:

Ubalp pl. Trnkoczy, lekarna. Rih. Sušnik, lekarna. Dr. G. Piccoli, lekarna. Deželna lekarna. Mr. Ph. And. Böhm, lekarna pri kroni. Mr. Ph. Jos. Čičar, lekarna. Ant. Kanc, drogerija. B. Gvančara, drogerija „Adrija“.

Daniel Pir, lekarna Idrja. J. Bergmann, lekarna. Novo mesto. C. Andrijačič, lekarna. Novo mesto. Jur. Hus, lekarna pri Mar. P. V. pava. Milan Wacha, lekarna. Metlika. A. Roček, lekarna. Radovljica. Hinko Brili, lekarna. Litija. Karel Šavnik, lekarna pri Sv. Trojici. Kranj. Fr. Baccarich, lek. Postojna. Jos. Močnik, lekarna. Kamnik. E. Burdych, lekarna v Sk. Lok. Mr. H. Roblek, lekarna. Trbič. Ph. Mr. E. Koželj, lekarna. Jesenice. V. Arko, trgovec. Senožeče. Jos. Rudolf, drog. Litija. J. Kandusar, trg Menges. 3487

Mož star 36 let, pošten, priden, marljiv in trezen, vešč obeh deželnih jezikov, bivši trgovec in potni so-trudnik pri večji trgovini z vinom, z dobrimi izpričevali, 3584

išče službe,

pri kaki vinaki trgovini, sprejme pa tudi službo pri kaki drugi trgovini ali v tovarni kot skladiščnik, posnik, ali kaj sličnega. — Nastopi lahko takoj.

Naslov pove upravnishvo »Slov. Nar.«

Že dvajset let obstoječa

gostilna mesarija

kjer se tudi ustavljajo vozniki in

v trgu Kozje z dvema stanovanjskima hišama z vsemi pritliklinami, večjim zelenjadnim vrtom, velikim dvoriščem se zaradi neprestane bolezni lastnikove žene pod ugodnimi pogoji takoj proda iz proste roke. — Naslov: **Rok Leskovešek, gostilničar in mesar v Kozjem, Štajersko.** 3604

Vsak petek 3562

se dobe po čudovito nizkih cenah

ribe:

iz Severnega morja in iz Adrije pri **Antonu Stacul, Ljubljana.**

MODNI SALON

Domača tvrdka! **Marija Götz!** Domača tvrdka!

8 ŽIDOVSKA ULICA 8

Priporoča svojo bogato zalogo damskih in otroških klobukov v najnovejših oblikah.

Cene brez konkurence! Cene brez konkurence!

Lastniki vrednostnih papirjev, kapitalisti in borzni interesi čitajo

„Wiener Stimmungs-Bericht“

(Izhaja tedensko).

Vsebinska: Tržna tendenca. Financijni tedenski pregled. Zunanje borze. Informacijska rubrika. Posebej omenjeno: Alpska montanska družba. Skodove tvornice. Ogrska splošna premogokopna družba. Plinarice Manuscheck. Pivovarica Poschach. Union, družba za stavbo blago. Buštéhadska železnica. Gösska pivovarica. Anglo-Avstrijska banka. Orientske železnice. Agrarna in rentna banka. Avstrijski Lloyd. Dunajski Bankverein. Delnice drž. železnice. Zemljiško kreditni zavod. Ogrska hipotečna banka. Nižjeavstrijska eskomptna družba. Mednarodna družba za zavarovanje proti neugodam. Tržaške plinove delnice. Podunavska paroplovna družba. Tvornica za železo in pločevino Union. Bakrene tvornice avstrijske. Unionska banka. Leykam-Vevče. Länderbanka. Fonciere, peštanska delniška zavarovalna družba. Živnostenska banka. Južna železnica. Splošna prometna banka. Liesniška pivovarica. Phönix, zavarovalna družba. Zahodnočeška rudniška družba. Nádraške delnice. Kreditni zavod. Gebr. Enderlin d. d. Dunajska stavbna družba. Brnska tvornica sveč. Praška železindustrijska družba. Werdlove delnice. Trbovjska premogokopna družba. Gelsenkirchenski rudnik. Rudnik Phönix. Deutsch-Luxemburški rudnik. — **Kurzna poročila in premijski postavlki za vodilne spekulacijske papirje dunajske, berlinske in londonske borze.**

Dobiva se gratis in franko pri bančni tvrdki 3465

Ervin & Co., Dunaj I., Tuchlauben št. 8.

Šolske potrebščine

vseh vrst se dobe po najnižjih cenah v

Narodni knjigarni

v Prešernovi ulici št. 7.

„SLAVIJA“

vzajemno zavarovalna banka v Pragi. — — —

Rezervni fond K 53.756.385-24. — Izplačano odškodnine in kapitalije K 115.390.803-61.

Po velikosti druga vzajemna zavarovalnica naše države z vseskozi slovansko-narodno upravo.

Vsa poljevala delež čigar pisarne so v lastni bančni hiši

Generalno zastopstvo v Ljubljani

Zavaruje poslopja in premičnine proti požarnim škodam po najnižjih cenah. Škode cenjuje takoj in najkulantneje. Uživa najboljši sloves, koder posluje.

Dovoljuje iz čistega dobička izdatno podporo v narodne in občnkoristne namene.

Gobe.

Na račun angleške eksportne trgovine kupim vsake množine posušenih gob po kakovosti od 10-12 K za kilo loco železnica Ljubljana. — Ponudbe pod „Fungus“ pošte restorante, Milan.

Jedilni krompir 4737

belomesnat, v rumenih oblicah 10.000 kg K 660.—. Jedilni krompir, rožnik 10.000 kg K 730.—. Jedilni krompir, modri rožnik 10.000 kg K 620.—. **Debele soljane glave**, bele 10.000 kg K 700.—. oziroma po vsakokratnih najnižjih dnevnih cenah iz našega ogrskega nakladališča, naloženo a la rinfusa ali v vrečah, ki jih računamo po lastni ceni. Poleg tega dobavljamo česen čebulo in semensko čebulico, najfiniši delikatesni med in paprike, za katere pridelke na željo radi postrežemo s specialnimi ponudbami. Ker krompir in zelje dobavljamo z različnih postaj, si pridržujemo, da stavimo ponudbo franco do ločitvena postaja. Dobavljamo samo izbran krompir. Pogoji: Pol denarja naprej, ostanek po povzetju. Prva segedinska kmetijska zadruga (I. Szegediner Landw. Gen.) Szeged, Ogrsko.

Za Vsesvete! Za Vsesvete!

Največjo zalogo nagrobnih vencev in trakov z napisi

(komad od 2 K do 60 K) ima

Fr. Iglič, Ljubljana, Mestni trg šte. 11-12.
Cene brez konkurence! Zunanja naročila hitro in ceno!

Upokojen uradnik

samostojen delavec tudi v administracijskih, :: sodnijskih in zemljiškoknjižnih stvarih ::

Isče dnevno nekaj ur opravila

pri kakem podjetju ali trgovini v Ljubljani ozir. predmestju. Ponudbe pod „Poraben“ na upravništvo »Slov. Naroda«. 3658

Dva dobro izurjena 3648

stolarska pomočnika

za izdelovanje nevpognjenih stolov ter

dva mizarska pomočnika

sprejme proti dobri plači

stolarna v Sodražici, (Dolenjsko).

Orehe v vsaki množini kupuje po .: solidnih cenah tvrdka .:

I. A. Hartmann nasl. A. Tomožič

v Ljubljani, Marije Terezije cesta.

Tvrdka oddaja najboljše vrste

krompir zdrav in brezhiben v vsaki množini tudi

.: cele vagone po prav solidni nizki ceni. .:

Za slabokrvne in prebolele je zdravniško priporočeno črno dal-matinsko vino 233

Kuč

najboljše sredstvo.

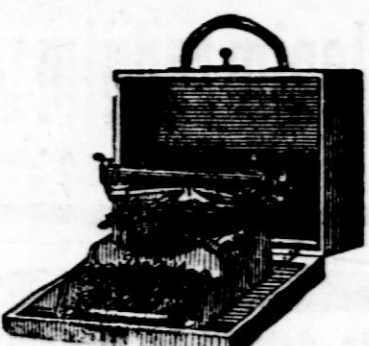
4 steklenice (5 kg) franko K 4-50

Br. Novakovič, Ljubljana.

Hišni in rodbinski pisalni stroj

Proteus

za potovanje izborno pripraven

Cena K 280.—

Glogovski & Co.

c. in hr. dvorci dobavitelj.

Gradec Joanneumring 8. Telefon 384.

Tiskarskega strojnika sprejme

„Nar. tiskarna“ v Ljubljani.

Pekovskim mojstrom tu in na deželi priporoča po najnižji ceni svojo veliko zalogo

sladne moke

pekarija Žagar, Ljubljana, Dunajska cesta št. 9.

Razpošilja po pošti od 5 kg naprej. 3592 Razpošilja po pošti od 5 kg naprej.

Oglejte si!

veliko zalogo koles z originalno znamko

„Puch 1911“

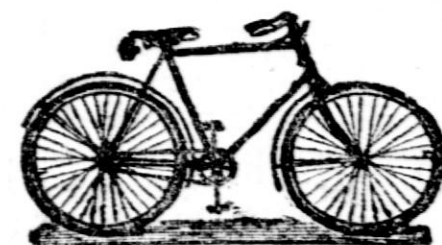
pri Fr. Čudnu, trgovcu v Ljubljani

Prešernova ulica — samo nasproti frančiškanske cerkve.

Raznih znamk kolesa od K 110.— naprej vedno v zalogi.

Zaloga šivalnih strojev:

Singer in Ringschiff.

Pouk za vezenje s strojem brezplačno.

Geniki zastoj in poštnine prosto.

Edino zastopstvo za Kranjsko!

Anton Bajec

umetni in trgovski vrtnar

nasveti st. p. n. občinstvu, da se nahaja njegov

cvetlični salon

Pod Trančo.

Velika zalo a suhih vencev.

Izdelovanje šopkov, vencev, trakov itd.

Okusno delo in zmerne cene.

Zunanja naročila točno.

Vrtnarija na Tržaški cesti št. 34.

.: Prvi slovenski .: fotografski atelje

D. ROVŠEK

33 v Ljubljani

Kolodvorska ulica 32 a.

Ustanovljen leta 1890.

Prva največja eksportna tvrdka ur, zlatnine in srebrnine

H. SUTTNER

Ljubljana, Mestni trg (nasproti rotovžu) in Sv. Petra cesta 8

Nikelasta moška ura z verižico od K 4-50 naprej

Prava srebrna „ „ „ „ „ 9-70 „

14 kar. zlata „ „ „ „ „ 44.— „

Nikelasta damska „ z verižico „ „ 8-50 „

Prava srebrna „ „ „ „ „ 9-50 „

14 kar. zlata „ „ „ „ „ 20.— „

Uhani zlato na srebro 1-80 „

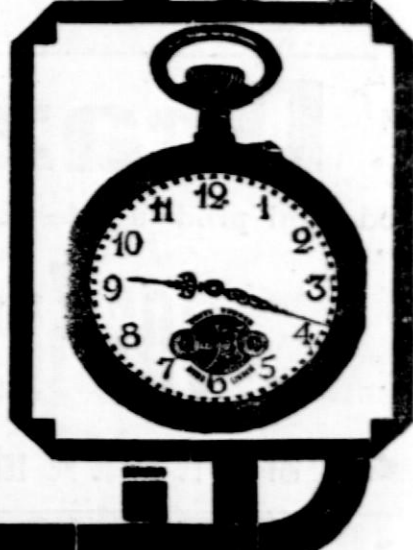
14 kar. zlati uhani 4-50 „

Lastna tovarna ur v Slici.

Tovarniška znamka „lko“.

Telefon št. 273.

Telefon št. 237.

Dospele so zopet pošiljave najlepših pariških modelov in to dolgi plašči z efektnimi doubli-rami. — Ogromna izbira naimodernejših oblek, raglanov itd. :: za gospode in dečke. ::

Solidna postrežba!

Priznane nizke cene!

Angleško skladišče oblek

O. Fernatovič

Ljubljana, Mestni trg šte. 5.

Dijakom in dijakinjam popust!

Modna trgovina

O. Jezeršek

na Mestnem trgu

priporoča

svojo veliko izbiro damskih čepic, perila, zavratnic, pletenin, rokavic, predpas-

nikov itd. :: po znane nizkih cenah.

Kupujte v slovenski trgovini!

Anton Šarc, Ljubljana

Izdelovanje perila, pralnica in svetilnikalnica

z električnim obratom priporoča zelo dobro in so-

:: lidno izdelano perilo po nizkih cenah. ::

Opreme za neveste.

Perilo za deklice in dečke za zavode. Platno, šifon in švicarske vezene se kupijo zelo ugodno, dalje rjuhe, brisalke, prti, prtiči, nogavice, maje.

Perilo „TETRA“

za gospode in gospe. Kdor trpi na protinu, revmatizmu, ischias, naj nosi le to perilo, in bo ta :: poskušnja vsakega zadovoljila. ::

VZORCI NA RAZPOLAGO.